

Alapadatai
 Kiadás helye: Budapest
 No. 224718/929.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj, Str. Baron L. P.

Előfizetési árak
 Havonta 118, negyedévre 228, félre 300, egészévre 1200 le.
 Külföldre: Havonta 2, negyedévre 12, egészévre 20 le.
 A feliratok megőrzését és visszaküldését vállaljuk. Főszerkesztő dr. Marbán Ernő. Felelős szerkesztő dr. Marbán Ernő. Bucuresti szerkesztő dr. Marbán Ernő. Strada Matei Bănu 2.

KELET

ESZDŐPOLITIKAI NAPILAP

Ára 5 lej

Szerda, 1935. okt. 30.
 5696. EV. XVIII. EV. CHESVAN 3. 241. SZÁM

Iunian

A szélsőjobboldali demagógia által megmérgezett belpolitikai légkörben a fasiszta és antiszemita jelszavak lassan kizárólagossági jogot szereznek maguknak.

A szabadelvűség, a demokrácia, a türelmesség frontjáról sorra dezertálnak még azok a politikusok is, akiket a mult feljogosít és kötelez is arra, hogy kitartsanak.

Már-már ott tartunk, hogy a kormányutódlás a jobboldali szervezetek belső ügye lesz. Miközben a Goga—Cuza pártot a numerus vaholicus igyekszik túlléptetni, Zelea Codreanu gárdája valóságos erődket épít az ország különböző centrumaiban és nem kevésbé vindikálja magának a hatalmat.

Ebben az atmoszférában már Madgearu is az idegeneket emlegeti, Maniu felfigyel a simleui zsidó boltosokra és Mihalache szerint a „Románia a parasztoké” jelszava többet jelent, mint a cuzista „Románia a románoké”. Utolsóinak Argetoianu hagyta el a sülyedő hajót, az erősebb, rendkívül intelligens és abszolút cinikus Argetoianu, akit megtért gyermekként üdvözöl a Porunca Vremii.

Ebben a légkörben egyetlen politikus maradt meg és tart ki megkapó következetességgel, bátorsággal és odaadással a demokratikus rendszer mellett: Grigore Iunian.

A volt igazságügyminiszter — akinek felkészültsége fordított arányban áll apró terméssel — vasárnapi beszédében újlag hitet tett a liberalizmus, a szabadságjogok mellett, a fasiszmus és a nemzetiségi gyűlölködés ellen.

Sajnos, Iunian pártja sokkal kisebb, sem hogy döntő módon tudná befolyásolni az ország közéletének alakulását. És az atmoszférának sokkal korhadtabb, semhogy a gyűlölködés drotsövényein átjuthatna a volt igazságügyminiszter emelkedett hitvallása.

Gyakorlati érteke nem igen van tehát Iunian állásfoglalásának.

Az elvűségnek és politikai becsületességnek oly megkapó példája viszont, amit érdemes regisztrálni.

Nacionalista internacionalé

A francia jobboldal, mint általában minden jobboldali alakulata a világnak, magának vindikálja a leppatentirozottabb és legmegáramadhatatlan hazafiságot.

Ha frázisokat olvassuk, az az érzésünk, hogy a honszerelmhez nincs is más embernek joga, mint a született, vagy az az védett jobboldalainak.

Eme hurra-patrióták szemében minden más véleményen levő ember „hazátlan bitang” csak, vagy felforgató, hazaáruló internacionalista.

Minden extrém jobboldali politikus azt tartja, hogy a saját népe a legelső a világon és hogy saját hazájának érdekei nem egyeztetők össze más országok érdekeivel.

Ez az elmelet az utóbbi időben — gyakorlati vonatkozásaiban — sok cáfolatot kapott saját hívei részéről.

A legsoványabb nacionalisták internacionalista velleitásokat kezdenek elárulni, olyan magatartásra vélemednek újabban, amelyek elkövetéséért a hivatásos internacionalistákat ok minden bizonytalanságra küldenek.

Jellemző illusztrációja ennek a ténynek például a francia jobboldali intellektuelek megmozdulása, akik most kiáltványban tiltakoznak az ellen, hogy Franciaország résztvegyen olyan intézkedésekben, amelyek szembeállíthatnák az olaszokkal.

A francia jobboldalainak tehát — hazájuk eminecs érdekei ellenében — az „idegen” Olaszország sorsa fáj, azér az Olaszországi, melynek mai rezsimje egy évtizeden keresztül csaknem hadállapotban élt hazájukkal.

A legsoványabb franciák ime szolidaritásuk legfőbb bizonyosságát biztosítják a legsoványabb olaszok számára csak azért, mert a mai hivatalos Olaszország — fasiszta.

A fasiszmus iránti nosztalgiajuk tehát — mely nem nélkülözi az internacionális szinezetet — mélyebb és otáthatatlanabb, mint a hazájuk vitális érdekeihez való hűségük.

Mert hiszen nyilvánvaló, hogy Franciaország európai érdekeit — Anglia garanciája és támogatása s a népszövetségi alapokmány rendelkezéseinek tiszteletben tartása nélkül — nem tudja hathatósan megvédeni.

A francia kontinentális befolyás a Népszö-

Taktikáznak az abesszinek az olasz előnyomulással szemben

A legújabb hivatalos olasz jelentés szerint újabb törzsek hódoltak be az olasz csapatoknak. Makale körüi óriási harcokra van kilátás. Genfben holnap újra megkezdődnek a béke helyreállítására irányuló tárgyalások

A jemeni imám százezer emberrel akar Abesszinia segítségére sietni

Párizs, október 29. Párizsba érkezett hivatalos abesszin jelentések szerint a keletafrikai olasz hadsereg három hadosztálya a tegnapi nap folyamán a déli fronton folytatta előnyomulását. Az egymással összeköttetésben lévő hadosztályok az esőzések ellenére negyven kilométernyire nyomultak előre. Ez az előnyomulás azonban nem tekinthető szabályszerű offenzívának, mert az abesszin haderők mindenütt visszavonultak és elkerülték az olaszokkal való összeütközést.

Ogadenben az olaszok Gorohaj városához közelednek, de még nem foglalták azt el. Egy olasz hadoszlop a Sebeli folyó völgyében hatól előre. Makale vidékét még nem sikerült elfoglalni az olasz csapatoknak. Az első nagy ütközetet Gigiga vidékén várják. Miután Makale nagyfentosságú gócpontnak számít Abesszinia élelmezése szempontjából, ezt a várost az abesszinek csak súlyos és véres harcok árán fogják átengedni az olaszoknak.

A francia lapokhoz érkezett jelentések szerint a légi bombázástól sokat szenvedett délkeletabessziniai Gorohaj elfoglalása küszöbön áll. Az esőzés Szomáli határvidékén nem szűnik. A légi rajok ma is bombázták az olasz előőrsek előtti terepen lévő kisebb-nagyobb abesszin katonai táborokat.

A Reuter jelentése szerint Makale város védelmére vonatkozó hírek ellentmondóak, mégis valószínűnek tartják, hogy az abesszin haderők, az addisabebai jelentések ellenére sem fogják komolyan védelmezni ezt a várost és délebbre várják az olasz haderőkkel való összeütközést.

Az olaszok nagyon óvatosan haladnak előre és főleg szárnyaik biztosítására fektetik a súlyt.

Az olasz csapatok előtt mindenütt munkásokztagok haladnak és az előnyomuló csapatok számára előre elkészítik az utat, illetve, ahol karaván utat lehet találni, azt kijavítják, hogy a csapatok előnyomulásánál ne álljanak elő nehézségek.

A római lapokhoz érkezett jelentések szerint az abessziniai kormány eltávolítja Makale polgári lakosságát.

Addisabebai jelentés szerint Hailé Se-

lasszié abessziniai császár rövidesen repülőgépen Dessiébe, a főhadiszállásra utazik, de még aznap visszatér a fővárosba. A Reuter ügynökség tudósítója egyidejűleg azt a jelentést küldte Londonba, hogy *a jemeni imám, aki jelenleg Abessziniában tartózkodik, kijelentette, hogy százezer híve kész harcolni az olaszok ellen, ha felfegyverzik őket.*

A Reuter hozzátézi, hogy Addis Abebában naponként igen sok hadiszolgálatra jelentkezőt hazaküldenek, mert nem tudják őket felfegyverezni.

Rómában megcáfolják azt az egyes külföldi lapok által terjesztett hírt, hogy Dagapur közelében egy olasz repülőgépet lelőttek volna. Egyidejű római jelentés szerint az északabessziniai hadszíntér adigrati szakaszán a feketeingesek szobrot emeltek Mussolininek és ünnepség keretében leleplezték a szobrot. Megünnepezték a Marcia su Roma évfordulóját az egadeni fronton is.

Újabb behódolásokat jelent a hivatalos olasz hadijelentés

Az olasz sajtóminisztérium ma közzétette 31-es számú jelentését az abessziniai hadszínterről. A jelentés szerint október 28-án két olasz katonai osztag felderítő szolgálatot hajtott végre Hausien irányában, amely a Haramat terület fővárosa. Az olaszok által még el nem foglalt területekről számos előkelőség jelent meg és hódolt be az aduai hadvezetésnek. Az olasz csapatok által Aksumtól a Takazza folyó felé folytatott felderítő tevékenység nem ütközött komoly akadályba. A szomáli fronton több olasz járőr megfutamított néhány fegyveres abesszin csapatot Ciontina és Gorohaj között. Az abesszin főnökök ezen a fronton is nagyszámban hódolnak be. Ugy a déli, mint az északi fronton az olasz repülők folytatták megszkott felderítő szolgálatukat.

Újabb addisabebai jelentés arról számol be, hogy az olasz csapatok újból igen mozgékony tevékenységet mutatnak. Délen tankokkal intéztek támadást a Borrai folyónál elhelyezkedő abesszin csapatok el-

(Folytatása a 8-ik oldalon)

VILAG TUKRÁ

Hogy állunk?

Ira: Édouard Herriot

Azt hiszem, hogy a tények igazolták azt az okos, de határozott politikát, melyet legutóbbi cikkemben igyekeztem körvonalazni az olasz-abesszin konfliktussal kapcsolatban. A Népszövetség előbb kimerítette az összes békítési formulákat és csak akkor tért át törvényeinek alkalmazására, amikor a békítés nem sikerült. Sokan azonnali és formális ultimátumot követeltek, de mint Sir Samuel Hoare megállapította abban a beszédében, melyből még többször fogunk idézni, a türelmes módszer eredménye volt, hogy ötven nemzet tett eleget a Népszövetség felszólításának.

A hadműveletek eddig nem adtak határozott eredményt. Előrelátható volt az Adigrat—Aksum—Adua-vonal elfoglalása. Ugy látszik, hogy most De Bono tábornok serege Makale felé akar előnyomulni. De úgy látszik, hogy ezek az előkészületek módszeresek, ugyanugy, mint azok, melyekkel annakidején Graziani tábornok készítette elő a tripoliszi előnyomulást. De a részletekről semmi bizonyosat nem tudunk. Igaz-e, hogy egy olasz hadoszlopot bekerítették Aussában, úgy, hogy csak repülőgépről lehetett élelmezni? Igaz-e, hogy az ogadeni olasz sereg sokat szenved a makacs esőzéstől és a hőségétől? Azt jelentik, hogy a hőmérséklet napközben 45 fokra emelkedik és ezért rendkívül kinos-sá teszi a tankok használatát.

És mi történik a másik oldalon? Mit akar Abesszinia és mire képes? Sikerül-e a négusnak — mint genfi képviselője, Tekle Havariat bizonygatta — egységre kovácsolni népét a háboru tüzeiben? Vagy pedig az abesszin feudalizmus, melyről minden utazó beszámol, olyan bomlást fog-e okozni, mely ellen hiába küzd a legkeményebb központi hatalom is? Senki sem tudja. Abessziniának most már joga van fegyvert vásárolni. De ki tudja-e fizetni? Ha értesüléseink helyesek, akkor már több rendelése körül nehézségek merültek fel, mert nem tudott azonnal fizetni. És fegyvertelen állapotban Abesszinia csak is a kifárasztás módszerével fog majd dolgozni és hegyláncjai mögött várja meg az esők és a betegségek évszakának visszatérését? Senki sem tudja. Ebben a teljesen ujszerű és bonyolult konfliktusban, mely Olaszország számára is súlyos problémákat okoz a vízellátással kapcsolatban, nincs az a politikai, vagy katonai szakértő, aki indokolt és megalapozott jóslatokat bocsáthatna.

Egyébként a dolog érdeme nem is a két hadviselő fél küzdelmében rejlik. Az a kérdés, hogyan fog viselkedni az ellenségeskedések és a diplomáciai előkészületek alatt a Népszövetség, mely hivatásánál fogva a béke őrzője — és hogyan fog beválni Nagy-Britannia és Franciaország hagyományos barátsága. Mert Genfben e két hatalom felé fordult reménykedve mindenki.

Franciaország álláspontját nagyon könnyű leszögezni Sir Samuel Hoare beszéde után. „Alkalmazni fogjuk a népszövetségi alapokmányt teljes egészében — mondotta — és ugyanakkor minden lehető eszközzel törekszünk a konfliktus békés elintézésére.” Pontosan ez az álláspontja Franciaországnak és kormányának is. Vajjon a francia közvélemény éppúgy támogatja-e ezt a politikát, mint az angol közvélemény? Ezt nem lehetne állítani, ha hűek akarunk maradni az igazsághoz. Hazánkban, sajnos, ez a kérdés egy bizonyos embercsoport számára belpolitikai kérdésé vált. A jobboldali pártok minden követ megmozgattak és valósággal tüzet okádtak

vetséggel áll, vagy bukik és Anglia garanciája nélkül Németország sakkbantartása lehetetlenné válna számára.

Már pedig az Olaszország ellen irányuló szankciók a népszövetségi állapotmányból folynak és folynának még akkor is, ha Franciaország népe egységes volna a fasiszmus iránti szerelemben, aminek viszont pont az ellenkezője az igazság.

A francia jobboldal vakasága azonban — tudatos, vagy tudattalanul — el akarja homályosítani ezt az elemi igazságot.

Belpolitikai érdekei, hatalomértsége fontosabbak számára Franciaország érdekeinél is, melyért — frázisaikban — állandóan élnek-halnak s amelyet — szerintük — senki sem

szeret náluk igazabban, mélyebben, kizárólagosabban.

Hangsúlyozzuk: frázisaikban. Mert a valóságban a francia jobboldalnak éppúgy, mint a jobboldali honszerelm mind a más hivatásosai, nem a hazát szeretik, csak azokat az egyéni előnyöket, amiket a haza nyújthat nekik.

A hatalmas, a hivatalokat, a zsiros jövedelmeket, a kisebbségi népek és a védtelen néprégek szabad elnyomását.

Ez az ő honszerelmük igazi lényege; a többi — mint a francia példa mutatja — csak blöff, megtévesztés és a honszerelm trikolórába burkolt kisebb-nagyobb — árulás. Elárulása hazájuk legkomolyabb érdekeinek.

Olaszország érdekében, annak a belső rend szernek kedvéért, mely ott uralkodik és amelyetők Franciaországba is be akarnak vezetni. A legsúlyosabb sértésekkel illeték azokat az embereket, akik szigorúan hívek maradtak a Népszövetséghez. Ezt tapasztalatból tudom. És miután Franciaországban az egyéni szabadság nem részeseül olyan védelemben, mint Angliában, e tekintetben elmaradunk az angolok mögött (ezt kell megfontolás után írni), miután megengedtük, hogy a háborús szabadság szabadossággá fajuljon, azok, akik hívek akarnak maradni a népszövetségi paktumhoz, különböző halálos fenyegetések célpontjaivá lettek, melyek nyomtatásban is megjelentek. Igen sok olyan politikai cikkirő van nálunk, aki tulajdonképpen szabadon járó bolond.

Ilyen körülmények között különös szintjüket zájolt le, mely, azt hiszem, lehangolhatta a nemzetközi közvéleményt. 1924-ben a genfi jegyzőkönyv idején mi követeltük a szankciókat, mert hívek voltunk Pascal elvéhez, aki szerint ha azt akarjuk, hogy az erő igazságos legyen, akkor az igazságnak erősnek kell lennie. Akkor azonban angol barátaink visszautasították ezeket a szankciókat, egy bizonyos erkölcsi felfogásra hivatkozva, amely egyébként azóta meglehetősen fejlődésen ment keresztül. Most viszont, 1935-ben, amikor az angol közvélemény többé-kevésbé egységesnek mutatkozik, a francia közvélemény egy része ellenkezik.

De azért, bár a francia közvéleménynek ez a része a legzajosabb és ennek vannak olyan eszközei a kezében, melyeket a demokrácia nélkülöznek, a külföldnek mégis tudnia kell, hogy a francia közvélemény túlnyomó többsége, az egész demokratikus közvélemény hű marad a népszövetségi paktumhoz. Angliával, Sir Samuel Hoareal együtt akarunk dolgozni egy új nemzetközi rend kiépítésén és nem vagyunk hajlandók visszatérni a gyűlöletes mult-hoz. Őszintén gratulálunk londoni barátainknak, hogy nem ragadták meg, mint miniszterük mondta, „a leggyengébb ellenállás pontját”. Mint angol barátaink, mi is tudjuk, hogy a népszövetségi alapokmány alkalmazásának ez az első kísérlete nehézségekkel, hiányosságokkal fog járni. De a nehézségeket meg fogjuk oldani és a hiányosságokat fokozatosan ki fogjuk egészíteni. Ez csak próba és az a fontos, hogy egyáltalán létrejöhessen.

Nem titkoljuk, hogy az utóbbi napokban bizonyos nehézségek merültek fel Nagy-Britannia és Franciaország között. Kimagyarázás vált szükségessé. Mindkét részről a legnagyobb igazságszeretettel érvényesült, egyik fél sem akart bizonytalan ígéretekre támaszkodni, hanem el akart jutni a realitás szilárd talajára. Meg kell érteni, hol merült fel a nehézség. A híres 16. cikkely 3. bekezdése azt mondja: „A Népszövetség tagjai megegyeztek abban, hogy kölcsönös támogatásban részesítik egymást a pénzügyi és gazdasági rendszabályok alkalmazásánál, hogy a minimumra csökkentsék az ebből esetleg fakadó károkat és nehézségeket. Ugyancsak kölcsönös támogatásban részesítik egymást, hogy ellenálljanak minden egyéni cselekedetnek, amit az alkotmánysegző állam valamelyikük ellen elkövetne.”

Nagy-Britannia természetesen tudni akarta, hogyan értelmezi Franciaország a kölcsönös támogatást. Meggyőződésem, hogy Angliában tulozzá az olasz támadás veszedelmét, Olaszországban pedig az angol támadás veszedelmét. A leghatározottabban hiszek az angol kormány kijelentéseiben, melyeket ezzel kapcsolatban tett. Az angol kormány azonban biztonságot akart. Ehhez joga volt. Ezzel kapcsolatban történtek a kimagyarázások. Hogy Anglia e tekintetben milyen eredményre jutott, azt jellemzik Sir Samuel Hoare-nak ezek a szavai: „A francia válasz olyan volt, amilyenre biztosan számítottunk. Teljesen kielégítő volt, a két ország szolidaritása szilárd. Franciaország úgy értelmezi a 16. cikkelyt, mint mi.” Ha tehát e tekintetben incidens merült fel, az incidens lezárult.

Franciaország és Angliának most már tehát két közös kötelességük van:

1. Példát mutatni, hogy mennyire hívek a népszövetségi paktumhoz, mert nemcsak a jelen, hanem a jövő is ezen múlik.
2. Szakadatlanul dolgozni a konfliktus megszüntetéséért.

Anglia és Franciaország megegyeztek

abban, hogy nem alkalmaznak katonai szankciókat. „Semmi ilyenirányú rendszabály — jelenti ki Sir Samuel Hoare — nem érvényesült az önkéntes politikájában.” Nincs szó háborúról, csak bojkottokról. Így például az olasz hajók 24 óránál tovább nem tartózkodhatnak angol kikötőkben, ha hadianyagot szállítanak. Genfben október 20-án a Népszövetség főtákkára átadta a kormányoknak azoknak a rendszabályoknak a listáját, melyeket a 16. cikkely alapján alkalmazni kell. Ez a hosszú okmány részletesen leírja a rendszabályokat. Többek között megtiltja, hogy a Népszövetség tagállamai más cikkeket hozzanak be Olaszországból, mint aranyrudakat, arany- és ezüstkészleteket, még akkor is, ha másirányú szerződéseik vannak. Ezzel kapcsolatban sok kérdés merült fel. Ha egy államnak kereskedelmi szerződése van Olaszországgal és mégis alkalmazza a szankciókat, joga van-e akkor Olaszországnak erre a szerződésre hivatkozni? Helyesnek kijelentették, hogy nincs, mert a paktum fölötté áll minden más szerződésnek. Mi történik akkor, ha egy olasz szerződést kötött egy szankciót alkalmazó állam valamelyik polgárával és kárt szen-

ved a szankciók alkalmazása miatt? Ebből a kérdéskörből is látszik, hogy ki kell dolgozni egy egész nemzetközi jogrendszer. A komplikációk a gyakorlatban nagyon látszanak és ezért meg kell dicsérni az egyeztető bizottságot fontos és hűséges munkálkodásáért. A világ pacifistáinak kötelessége, hogy támogassák ezt a bizottságot, a legcsakébb olaszellenes támadóerzés nélkül, tisztán azért, hogy érvényt szerezzenek egy ünneplés nemzetközi kötelezettségnek.

Felmerült az a feladat is, hogy a Népszövetség keretein belül kell megoldani az olasz-abesszini konfliktust. Vajon könyvnyű lesz-e ez a megoldás? Ha becsületesen akarunk felelni e pillanatban, csak azt mondhatjuk: nem. Egyes olasz lapok azt írják, hogy nem lehet Rómának elégtételt adni, ha tiszteletben akarják tartani Abesszinia függetlenségét, melyet a népszövetségi paktum garantál. Tudjuk, hogy eddig milyen irányban keresték a megoldást. Igyekeztek különbséget tenni a tulajdomban, a határmenti tartományok között. Ha Abesszinia koncessziókat adna esetleg majd ezekre a gyarmatokra, ennek ellenében megkapná Asz-

szal kikötőjét. De e pillanatban semmi jel sem szól amellett, hogy ilyen megoldás létrejöhet.

Már az is nagy haladás volna, ha megjavulnának az olasz-angol kapcsolatok. Rómában azt állítják, Suvich legutóbb bejelentette Sir Eric Drummondnak, hogy a Libiában összevont három hadosztály közül az egyiket visszavonja. Lehet, hogy nemsokára arról értesülhetünk, hogy mindkét részről enyhítették a katonai és tengerészeti rendszabályokat.

Mi a magunk részéről a legnagyobb gondal öröködjünk, hogy semmi sem történjék, ami sértene Olaszországot, megakadályozza és lehetetlenné tenné számára egy méltányos megoldást. De bizonyos ellenzések dacára sem engedünk változtatni Anglia iránti barátságunkban, mely tökéletesen korrekt, valamint a népszövetségi paktum érintetlenségén. Ez az egyezmény még fiatal és törékeny. Magában hordozza az új világ minden reményét és kifejező azoknak az embereknek az eszményeit, akik 1914 és 1918 között meghaltak, akik minden csapások közül a leggyalázatosabbat, mert szándékos volt.

Lezárul egy fejezet a németországi zsidóság történetében

Az asszimiláns „Central-Verein” módosítja nevét, alapszabályait, programját...

Befejeződött egy régi vita: a zsidók nem németek és nem is állampolgárok többé

Berlin, október 29. Október 21-én zajlott le Berlinben a zsidó Central-Verein rendkívüli közgyűlése, mely kimondotta a szervezet nevének megváltoztatását. Ez a névváltozás történelmi jelentőséggel bír. Central-Verein Deutscher Staatsbürger Jüdischen Glaubens volt a neve ennek a nagy német zsidó szervezetnek, mely évtizedeken át vezető szerepet játszott a németországi zsidóság életében és megtestesítője volt a nyugati zsidó asszimilációnak. A Central-Verein volt a hordozója mindazoknak a szellemi és politikai áramlatoknak, amelyek a zsidó életben az emancipáció és az asszimiláció nyomán fakadtak. Október 21-én hivatalosan is megszünt mindaz, ami a Central-Verein eddig volt, mert lezáródott mindaz, aminek hordozójaként szerepelt a multban. Az október 21-én megtartott nagygyűlés ekként változtatta meg a szervezet nevét: Central-Verein der Juden in Deutschland.

Atszervezik a Central-Vereint

A németországi cionisták orgánuma, a berlini Jüdische Rundschau, amely hosszú éveken át vivott komoly és emelkedett harcot a német asszimilációval és ennek exponensével: a Central-Verein-nel, legutóbbi számában az alábbiakban kommentálja a szervezet mélyreható belső változását:

„Hol áll a német zsidóság, hol állnak az ő szervezetei? A liberális korszakban kialakult egy objektív történelmi konstelláció és egy bizonyos zsidó magatartás. Ez a magatartás — ha volt is benne bizonyos rövidítések — lényegében az adott helyzethez, az akkori napokhoz kötötte számításait. Nem nézett előre, a jövőbe. Ez a korszak azonban elmúlt. De hol állunk ma? Ennek a kérdésnek a megválaszolására ad alkalmat a Central-Verein rendkívüli nagygyűlése, melynek napirendje a következő:

1. Alapszabálymódosítás. Megváltoztatása a) a névnek (Central-Verein der Juden in Deutschland); b) a célnak; c) a felépítésnek (a szervek és közegek tekintetében); d) további alkotmánymódosítások eszközésére való jog megadása a szövetség elnökének.

A mult, amely nem tér vissza

2. Különböző indítványok. Amint ebből a közleményből is kiténik, nem kevés az, ami módosításra szorul: nevet, célt és felépítést kell megváltoztatni, úgy-hogy önkéntelenül adódik a kérdés: mi marad meg az egészből? Vajon ugyanaz a szervező-e az, ami volt? Ha arra gondolunk, milyen szerepet töltött be a Central-Verein a németországi zsidóság létünk korszakaiban, meg kell éreznünk, hogy az, ami történt, nem belső egyesületi ügy csupán, hanem hozzátartozik a németországi zsidók történetéhez.

A Central-Verein Deutscher Staatsbürger Jüdischen Glaubens meg kell hogy változtassa a nevét. Az általános németországi fej-

lődés következménye-e ez, miután a Staatsbürger fogalma abban az értelemben, ahogyan a Central-Verein használta, nem létezik többé. A nürnbergi törvények óta csak „alulmunkások” léteznek. A „birodalmi polgárságot” viszont nem kaphatják meg. Arról nem lehet szó, hogy a Staatsbürger helyett a Staatsangehörige megjelölést tegyék. Mert a Staatsbürger szó nemcsak a zsidók állampolgári mivoltát fejezte ki, hanem bizonyos ideáit tartalmazta, bizonyos nemzeti hovatartozás is foglalt magában. A francia forradalmat követő 19-ik században az állampolgár bűszke szó volt és egyben programot is jelentett. Benne volt az összes polgárok egyenlősége a törvény előtt. Ha 1893-ban több német zsidó vezetett Central-Vereinban tömörül, úgy tették ezt azért, hogy szervezettel vigyék előbbre a zsidó emancipáció gyakorlati kiértékelését. A Staatsbürger szó tehát nemcsak megállapítás, hanem követelés is volt.

De a Central-Verein alapszabályai is módosításra szorul.

„Állampolgári és társadalmi egyenlőségük...”

1. paragrafus így hangzik: „A zsidó hitű német állampolgárok központi szövevének célja a zsidó hitű német állampolgárokat vallási és politikai irányzatra való különbség nélkül egyesíteni, hogy erősítse őket állampolgári és társadalmi egyenlőségük teretős megőrzésében, valamint német érzületük megtéveszthetetlen ápolásában.”

Hogy ez a tendenciózus pontja az alapszabálynak nem állhat fenn többé, ehhez már semmi kétség nem fér. A Central-Verein azonban beállítottágánál fogva nem tarthatja be programja első pontjának azon részét, mely arra vonatkozik, hogy „vallási és politikai irányzatra és kü-

lönbségre való tekintet nélkül egyesíteni magában a zsidó hitű német állampolgárokat” 1913-ban, majd később 1921-ben határozatot hozott, mely lehetővé tette, hogy cionista tagja legyen a Central-Vereinnek. A Central-Verein később is kitartott cionistaelenes beállítottsága mellett, jóllehet több vezető tag magáévá tette a Palesztina-gondolatot és Keren Hajjeszód és a Jewish Agency formájában szoros együttműködésben lépett a cionistákkal. 1921 után emiatt állandó harcok voltak a Central-Vereinben a Palesztina-eszme körül. 1926-ban és 1928-ban Central-Verein megerősítette 1921-ben hozott anticionista határozatait, bár a vezetőik nem jelentéktelen része, ha óvatosságot tanúsított, ezen határozat ellen nyilatkozott. Central-Verein tagjai részére a Palesztina munkában való részvétel szabadkötésével igyekeztek. 1928-ban 97 szavazattal 62 ellenel fogadták el azt a határozatot, mely élesen szembehe yezkedik a zsidó népiség gondolatával. De nem is lehetne felsorolni a Central-Verein cionista és Palesztina-ellenes megnyilatkozásainak hosszú légióját.

Megváltoztak a viszonyok

A viszonyok azonban megváltoztak és a régi évtizedes vita körülül, hogy népe-e a zsidóság és szilksége van-e nemzeti otthonra vezetette alapját.

Az utóbbi időben a Central-Verein és a cionisták szoroson együttműködtek a német zsidók birodalmi képviseléseiben az egész német zsidóság szolgálatában.

Ami ma a Central-Vereinnel történik, az egyéb, mint lezárása és megpecsételése és régi vitának és annak a követelménynek szorosan elismerése, hogy minden zsidónak és minden zsidó szervezetnek pozitív igazságot kell felelni a zsidóság egyetemes kérdéséről és feladatairól.

URANIA MOZGÓ

Pajkos hercegnő

főszerepekben: JEANETTE MACDONALD, NELSON EDDY.

URANIA MOZGÓ

Az angol fasiszta párt visszalépett a választásoktól

Nem tud Angliában gyökeret verni a feketeinges antiszemizmus

London, október 29. (Rador). Az angol fasiszta párt Sir Oswald Mosley vezetése alatt elhatározta, hogy nem vesz részt az általános választásokon, mert a párt választási szervezetei még nem építettek ki. Mosley kijelentette, hogy pártjának tagjai odaszavazhatnak, ahova jónak látják, bár szerinte a régi pártok egyetlen jelöltje sem érdemli meg a fasiszták szavazatait.

Az egykor szocialista Mosley visszavonulása és nyíltan bevallott szervezetenlensége világosan mutatja, hogy a feketeinges anti-

szemizmus nem tudott gyökeret verni az angol tömegekben. A nemzetközi politika zavaros atmoszférájában kétségtelenül megnyugtatólag hat az angol fasiszmus kudarcának híre.

Romániából szökött az utazó gyilkos Bucurestiből jelentik: A Tempo közli, hogy Teodorescu, Parkasanu Maria asszony megkötötte elkövetése után Romániába menekült és itt az országban tartózkodik elrejtve.

A
ál

19 milliár
A feltor

Bucuresti, október 29. A Zorile szerinte Inculeț belső kormány, kimondta a népszövetségi paktumot. A „Nistje” teljes erővel híreket hoztak, amelyek a bizalmasabbak látnak, amelyek a népszövetségi paktumot. A Zorile szerinte Inculeț belső kormány, kimondta a népszövetségi paktumot.

A nemzeti párt végig megőrizte a párt programját. A párt nap óta éles harcot folytat a törvényes alkotmányos ellenfeleivel. A párt vezetői beszétek a határozatokról, hogy az meg.

Politikai körben a párt vezetői beszétek a határozatokról, hogy az meg.

A kormánytanácsot tanácsosok ismertették a nemzetközi helyzet megértéséről, hogy a kormány megismerje a helyzetet.

Az utóbbi időben a Central-Verein és a cionisták szoroson együttműködtek a német zsidók birodalmi képviseléseiben az egész német zsidóság szolgálatában.

A minisztertanácsot tanácsosok ismertették a nemzetközi helyzet megértéséről, hogy a kormány megismerje a helyzetet.

Az utóbbi időben a Central-Verein és a cionisták szoroson együttműködtek a német zsidók birodalmi képviseléseiben az egész német zsidóság szolgálatában.

Az egyenes és közvetett adók általános felemelését hozza a jövőévi költségvetés

19 milliárd bevétellel szemben 25 milliárdos költségvetést kénytelen készíteni a kormány A feltornyosuló belső nehézségek könnyen politikai változáshoz vezethetnek

Bucuresti, október 29. (Az Új Kelet tud.) A Zorile szerint az oxigénballonok, amelyekkel Inculeț belügyminiszter életben tartja a kormányt, kimerültek. Hiába próbál kiutat keresni magának. Erre való tekintettel a „sátán listje” teljes erővel kavargó. A legkülönbözőbb áreket hozzák forgalomba és a legfantasztikusabbnak látszó kombinációkkal próbálkoznak, amelyek azonban valamilyen emfemerteknek bizonyulnak. Szó volt egy Avecescu-Argetoiu kormányról, beszéltek egy jobboldali koalícióról, amelyben Vaida, Goga és Cuza vennének részt, szóba került egy Iulian enöklöte alatt megalakítandó választási kormány és felvetették egy esetleges Inculeț-kabinet eszméjét is.

Átmeneti kormány?

A nemzeti parasztpárt — írja a Zorile — végig megőrizte nyugalmát ebben a forrongásban. A pártvezetőség által megállapított programnak megfelelően a párt már hat hónap óta éles harcot folytat a kormány ellen, törvényes alkotmányos keretek között, ahogyan ez „ófelsége ellenzékéhez illik”. A közbeeső időközli választásokon a nemzeti parasztpárt sorozatos sikerekben aratta le ellenzék akciójának hatásait. A nemzeti parasztpárt vezetői még legutóbbi gyűléseiken sem beszéltek a hatalom azonnali átvételéről. Ugy látszik a párt vezetői meg vannak győződve arról, hogy az utódlás jog szerint őket illeti meg.

Politikai körökben azonban a fentebbi kompromisszók kivül sokat beszélnek egy úgynevezett átmeneti kormányról is, amely kéthárom hónapig a jelenlegi parlamenttel dolgozna és előkészítené a nemzeti parasztpárt hatalomra jutását. E kormány miniszterelnöke dr. Anghelcsu közoktatásügyi miniszter volna, miután Diu Bratianu elhárította magától ezt a megízseztetést. Az átmeneti kormány megalakulása esetében a nemzeti parasztpárt eltekintene a november 14-i nagygyűléstől, amely a Tatarescu-kabinet lemondásával várgyaltalanná válna.

Általános adóemelés

A kormány tagjai tegnap este minisztertanácsot tartottak, amelyen a miniszterelnök ismertette Titulescu külügyminiszternek a nemzetközi helyzetről küldött jelentését. A jelentés meglehetősen pesszimistikus tónusát kiemelve, a miniszterelnök rámutatott arra, hogy a kormány és az ország számára a legsürgősebb feladat a hadsereg azonnali felszerelése. Antonescu pénzügyminiszter ezzel kapcsolatban a költségvetési helyzetről számolt be és rámutatott arra, hogy a jelenlegi és a következő évben várható költségvetési bevételek nem fedezik a hadifelszerelés megrendelésével kapcsolatosan megnövekedett kiadásokat. A hadsereg felszerelési programja csak új bevételi források teremtése révén valósítható meg. Eppen ezért pénzügyminiszter javasolta úgy az egyenes, mint a közvetett adók kulcsának általános felemelését.

A miniszter tanácsot ma reggel a Maria királyné születésnapjára ünnepségeire a Sinaiába induló különvonaton folytatták a kormány tagjai. Hogy milyen elhatározásra jutottak, arra vonatkozólag egyelőre nem szivárgott ki semmi sem. Az azonban bizonyos, hogy a helyzet meglehetősen komoly. A jelenlegi költségvetési év első hat hónapjában a kormány körülbelül egymilliárd lejt nem teljesített a belföldi piacnak. Madgearu volt pénzügyminiszter másfélmilliárdra becsülte a várható deficitet. Ezt a hiányt a jelek szerint nem fog lehetni öbbsé kendőzni különböző költségvetési műveletekkel, hanem a kormány kénytelen lesz teljes egészében átvenni az elkövetkező év költségvetésébe. Eddig évről-évre emulasztották az állam kifizetetlen tartozásainak az új költségvetésbe való felvételét és a szerencsésen rendszer vonta maga után a belső tartozások ebnormis mértékben való felszaporodását. E belső tartozások nagyrészt a belföldi kölcsön úgynevezett B) ki-

bocsátásával a kormány formailag likvidálta és a belső tartozás kendőzése nem lesz lehetséges.

24 milliárd kiadás — 19 milliárd bevétel

Az új költségvetésben a pénzügyminiszter szerint rendkívüli bevételre van szükség a hadifelszerelési program végrehajtásához. Ezen felül a külföldi tartozások esedékességei ötszázmillió lejtől nagyobb összeget képviselnek, mint ezidén s végül elcsúsznak a bevételek közül egy 800 millió lejes tétel, amely az ércpénzek veretéséből származott. Ezen körülmények között a jövő évi

költségvetés legalább három és félmilliárd lejjel nagyobb összegű kell hogy legyen, mint az ezévi, ami azt jelenti, hogy a költségvetés összege meg fogja haladni a 24 milliárd lejt, míg a folyó évi költségvetés bevételei alig haladják meg a 19 milliárdot.

Antonescu pénzügyminiszter helyzete kétségtelenül tragikus, még tragikusabb azonban az adófizetők helyzete, akik egy újabb és a jelek szerint minden eddiginél erőteljesebb adó-offenzívával fogják szembe találni magukat, holott az általános gazdasági helyzet az év második felében rosszabbodó tendenciát mutatott. A behozatali nehézségek

és a valutáris komplikációk folytán az élet általában drágul annak, hogy ennek megfelelően javultak volna a kereseti viszonyok.

Politikai változás jön?

A bucaresti lapok mindenesetre leszögezik, hogy a kormánynak, bármi is történjék, elő kell teremnie a hadianyagok rendszeres fizetésére szükséges összegeket.

Elsősorban ezek a nehézségek voltak azok, amelyek visszhangot adtak az egyes lapok által a kormány súlyos helyzetéről terjesztett híreknek. Az Adeverul szerint a király az adó helyzetére való tekintettel, még a parlament megnyitása előtt tájékoztatni fogja magát minden irányban. Az ellenzék vezérek a jövő hét folyamán valamennyien audiencián jelennek meg az uralkodó előtt, aki eképpen pontos áttekintést fog nyerni a politikai helyzetről, amelyet bizonyos mértékig a november 14-re tervezett tüntetések is komplikálnak. A kormányhoz közelálló körök sem tagadják a helyzet súlyosságát! Egymással ellenségesen szemben álló tízezres tömegek felvonulása könnyen uccai zavargásokhoz vezethet. A kormány a gyűlések betiltásával gyengességének jelét adja, míg zavargásokra adhat alkalmat, ha engedélyezi azokat. Politikai körökben feszült érdeklődéssel várják, milyen formában fogja az uralkodó ezt a helyzetet megoldani.

SELECT-MOZGÓ

Mulassunk reggelig!

szenczácis vigjáték, jobb, mint a „Vidéki nagybácsi”. Főszerepekben: LEO SCHLEZAK, HERMAN THEMIG, STOLZ HILDA, ADELE SANDROCK. Kétórás nevetés!

A kormány betiltja az osztály- és fajellenes izgatást

A jobboldali szervezetek viszonit nem veszik figyelembe a rendeletet

Bucuresti, október 28. A belügyminiszter körrendeletet intézett a vármegyei prefektusokhoz, akiket arra utasít, hogy tegyenek meg intézkedést bármilyen zavargás, vagy bujtogatás ellen, amelyek osztály-, faj-, vagy politikai gyűlöletre izgatnak.

Felszólítja őket, ellenőrizzék a fegyverviselési engedélyeket és semmiféle egyenruha, vagy jelvény viselését ne engedjék meg. A bűnösöket azonnal bíróság elé kell állítani.

A belügyminisztérium rendelete igen üdvös volna, ha a kormány politikája nem

cáfolna rá nap-nap után ennek az ellenkezőjére. A prefektusoknak meg kell akadályozniuk a bujtogatást, de a „Porunca Vremii” és a többi jobboldali lapok naponta közölhetnek karrikaturákat, verseket és cikkeket, amelyek a legvérlázítóbb módon izgatnak és bujtogatnak a zsidóság ellen. És furcsa az egyenruhák betiltásáról szóló rendelkezés is, amikor a jobboldali szervezetek tagjai a hatóságok előtt defilálhatnak különböző színű ingekben, anélkül, hogy a vonatkozó törvényeket valaha is eszébe jutott volna alkalmazni.

A hitközségek meghódítását határozta el a magyarországi cionisták országos konferenciája

Elitették a revizionisták kilépését és felhívták Weizmann, hogy látogassa meg a magyarországi zsidóságot

Budapest, október 28. A Magyar Cionista Szövetség 9-ik országos konferenciája október 27-én zajlott le igen nagy érdeklődés mellett. A konferenciát 10 órakor nyitotta meg dr. Miklós Gyula elnök. Beszédét azzal kezdte, hogy bárhol egy országban a cionisták összejönnek, hogy országos jellegű tanácskozást tartsanak, akkor ez ott zsidó ünnepség. Magyarországon még mindig az a sajnálatos közfelfogás uralkodik, hogy amiről a cionisták megbeszélést tartanak, az nem tartozik az egész magyar zsidóságra, hanem csupán a cionistákra. Magyarországon az asszimilánsok Palesztinának csak előnyeit szeretik élvezni, de dolgozni érte, nem akarnak.

Be a hitközségekhez

Hangsúlyozta, hogy a magyarországi zsidó hitközségek azok, melyektől a legtávolabb áll a cionizmus. Bejelentette, hogy a cionisták az egész országban felveszik a harcot a hitközségek meghódításáért. A Pesti Izr. Hitközség közeledő választásain a cionisták résztvesznek s minden erővel arra törekednek, hogy a cionista program zászlaját diadalra vigyék és a hitközsége-

ket népközséggé alakítsák át.

Majd a magyar cionizmus nagy halottait búcsúztatta el, akik az elmúlt évben költöztek el az élők sorából. Mindenekelőtt megemlékezett dr. Miklós elnök dr. Schönfeld Józsefről, a Zsidó Szemle volt főszerkesztőjéről, aki a magyar cionizmusnak egyik legmarkánsabb egyénisége volt. Kegyeletes szavakkal parentálta el még Engel Józsefet, Vajda Alfrédet, Pap Kornélt.

Dr. Fritz Ullmann referátuma

Az értekezlet elnökségének megválasztása után, dr. Fritz Ullmann, a Cionista Világkongresszusok és a csehszlovákiai cionista szervezet főtitkára, „Die Weltlage des Zionismus” címmel tartott előadást. Dr. Ullmann azt hangsúlyozta, hogy nem lehet azt állítani, mintha a külső nyomás vezetett volna ahhoz, hogy évente immár 50—60.000 zsidó vándorol be Palesztinába. Ma, a Hoch-cionizmus korszakának küszöbén állunk.

Eles szavakkal ítélte el a revizionisták eljárását, mellyel a Cionista Világkongresszusból kiléptek, amikor a legfontosabb

lenne számunkra az összetartás, az egység. A zsidóság és a mandatárius hatalom viszonyáról szólva, ezeket mondta: „A mandátum átvétele egy másik kormány által csak mese, mi maradunk az angol világbirodalom oldalán, mert tőlük kaptuk munkánk elindulásának lehetőségét és mert ott reméljük munkánk célját is elérhetni. Kooperáció, együttműködés azonban nem jelent megalázkodást, hanem egy öntudatos és becsületes kooperációt. Az egész zsidó népet a cionista szervezetben egységbe kell tömöríteni Weizmann vezetésével. (Óriási taps.) A felelőségek kongresszusa egy kiemelkedő vezért állított politikánk élére. A béke kongresszusa, a béke emberét állította a zsidó nép élére, hogy a zsidó nép békéjét úgy irányítsa, hogy az egész világ békéje legyen. Reméljük, hogy Weizmann az lesz, aki eddig volt, erős akaratúval egységbe tudja tömöríteni az egész zsidóságot.

Mit akarnak a cionisták

Ezután dr. Fodor Lajos, Hatvan „A cionisták hitközségi programja” címen tartott referátumot. Részletesen kifejtette a cionisták hitközségi programját, különösképpen követelte a titkos, arányos és lajstromos választójogot a Pesti Izr. Hitközségben. Követelte azt, hogy a magyar zsidóság létesítsen kapcsolatot az egyetemes zsidósággal, de nem mint eddig, elaggott egyesületek útján, hanem az egész művelt világ által megbecsült és a népszövetségi tagállamok, köztük Magyarország által is nemzetközi jogilag elismert Jewish Agency útján s követelte Palesztina felépítésének, különösképpen a zsidó Nemzeti Alapoknak, valamint a hachsaráknak és alijának intézményes és hathatós támogatását.

Az óriási tapsviharral fogadott referátum után a konferencia délelőtti nyilvános ülése a Hatikvah-val véget ért.

Délután a bizottsági ülések után a plenáris ülésben igen élénk vita fejlődött ki.

A konferencia határozatban mondotta ki, hogy örömeinek adta kifejezést a koalíciós Executív létrejötté felett. Meleg szeretettel köszönti a Világszervezet elnökét Chaim Weizmann, s reméli, hogy tekintettel a félmilliónyi magyar zsidóságra, Weizmann módot fog találni arra, hogy a magyar zsidókhoz rövidesen személyesen is szólhasson. A konferencia élesen elítélte a revizionisták kilépését a Világszervezetből és határozatban utasította a helyi csoportokat az intenzívebb héber munkára.

A magyar cionisták országos konferenciája a késő esti órákban ért véget.

Orvosok, mérnökök, gyárák!

Minden magyar, német, (25% redukción!) román, stb. folyóirat és könyv megrendelhető és előfizethető Lepage-nál, Cluj. A lapokat közvetlenül kapja a kiadótól. Kérjen ingyen jegyzéket Lepage-tól, Cluj, jelezve, mely szakma érdekli.

SPORT

Zsidó sportszervezet akarnak a nemcionisták

Párizs, október 29. A Zsidó Távirati Iroda jelemia: A Makkabi világszervezet brünni kongresszusán tudvalevőleg elhatározta, hogy kitart a cionista világszervezet mozgómai mellett. A brünni határozatok szerint mindazok, akik a nemcionista „Neue Zionistische Organisation“-nak tagjai, nem lehetnek egyuttal a Makkabi tagjai. Ezzel kapcsolatban a N. Z. O. a cionista revizionisták összes helyi csoportjainhoz körlevelet intézett a következő utasítással: „Mindazon országokban, ahol a brünni határozatokkal szemben ellenzék alakult ki, a revizionisták kötelessége kielezni ezt az ellenségeskedést és odahatni, hogy az illető országos szervezetek a brünni határozatok ellen nyilatkozzanak, esetleg szüntessenek be minden kapcsolatot a Makkabi Brünnben megválasztott világszervezeti vezetőségével. Azokban az országokban, amelyekben a Makkabi országos vezetőségei a brünni határozatok alapján állanak, a „Brith Hazohar“ és annak ágai taroznak kiválni a Makkabi-ból. A revizionisták exekutívé nemzeti sportegyesületek létesítését rendeli el azok számára, akik a brünni határozatok miatt nem maradhatnak meg a Makkabi kötelékében.“

A Labdarugószövetség feloszlott elnöki tanácsa a törvényszékhez fordul jogorvoslatért. Bucurestiből jelemik: A Labdarugószövetség feloszlott elnöki tanácsa beadvánnyal fordult a legfőbb sportbizottsághoz, melyben bejelenti, minthogy a szövetség hivatalos közleménye szerint is a feloszlásra ok nem volt, törvényes jogait védelmében a feloszlítás ellen a törvényszékhez fordulnak.

Csütörtökön megkezdte működését a Haggibbor tornaszakosztályának gyerekcsoportja. A Haggibbor tornaszakosztályában az elmúlt héten megkezdte működését a női csoport, amely hétfőn és csütörtökön este tartja óráit a Haggibbor tereben Str. Regina Maria 15. emelet. E héten csütörtökön délután 6 órakor a református gimnáziumban levő tornateremben megkezdte működését a gyerekcsoport is. Beiraikozni csütörtökön és szombaton délután 6 órakor a tornateremben lehet.

Felavatták a Frontz Dóme síremléket. Budapestről jelemik: Unnepéyes kiállítások között szombaton délután a rákoskereszuri temetőben felavatták Frontz Dóme, az elhunyt kiváló edző síremlékét, aki annak idején a legendás emlékü Haggibbor edzője is volt. Az emlékmű bizottság és a Vasas nevében Hegyi Gyula, a Vasas futballszakosztályának elnöke mondotta az avató beszédet, míg az MLSZ képviselőjében Nadas Ödön, az edzők testületének nevében Holits Ödön, a Vasas régi gárdája nevében Nyerges János emlékeztet meg szép szavakkal Frontz Dóme korszakalkotó nevelő munkájáról. A társegysületek közül is számosan képviselték magukat. Schaffer Alfred, Takács Béla, Cseh László a Hungaria, Kelemen Sándor a Ferencváros képviselőjében, míg Móré János, mint régi Bocskai-játékos vet részt volt edzője emlékművének felavatásán.

Elutasították a bucaresti CFR óvását. Bucurestiből jelemik: Fellebbezés folytán a Bi-roui Federált helyettesítő interimáris bizottság tegnap tárgyalta a bucaresti CFR óvását, amelyet a clujji CFR-Universitatea mérkőzés ellen adott be azon a címen, hogy az egyetemi csapatban Dinescu igazolatlanul szerepelt. A bizottság megállapította, hogy bár Dinescu valóban a bucaresti Turda sportegyesület igazolt játékosa, erről azonban az Universitatea nem lehet, minthogy az említett játékost a Romaniától vette át, ellenben a Romania szabálytalanul, mint új játékos igazolta. Ezért az óvás elutasította, az eredményt 1:0 rányban két ponttal az U részére igazolta, míg a játékos mindkét igazolását úgy az U, mint a Romania részére megsemmisítette. Iyemformán Dinescu megmaradt a bucaresti Turda játékos.

Erősít az Universitatea. Az Universitatea együttese a közeljövöben két játékost avat. Az egyik Punic, aki a prágai DFC ellen már játszott az egyetemi csapat színeiben, a másik Neagrau, az oradeai Törekvés volt játékosa.

Ertékes győzelmet aratott a brasovi Ivria az Astra fölött. Mint már tegnapi számunkban röviden jelemítettük, vasárnap délután a városi stadionban játszották le a Ivria-Astra bajnoki mérkőzést. Az Astra erre az alkalomra felsorakoztatta táborát, amely állandó „zsidózás“ kíséretében biztatta csapatát. Ebben a légkörben játszott az Ivria tizenegyese. Az Ivria legszebb játékát mutatta a szesz-

ban. A 13. percben Icsü elreadott labdáját Moszkár továbbítja a jobbzsélsó Balognak, akinek lapos csavart labdájá a kapu ellenkező sarkában köt ki. (1:0). Gól után az Astra rámenős játékkal rugja le az Ivria játékosait, akikben ennek ellenére a lelkesedés még jobban fokozódik. A 26. percben faul miatt 20 méterről küldött szabadrugással Fried I 2:0-ra emeli a gólok számát. Szünet után felkerül az Astra és állandóan támad.

Az Ivria védelem, különösen a Katz és Horovitz hátvédpar jó, a kiváló hátfors: Liebermann, Moszkár és Mund emberfeletti munkát végeznek. A kapuban Hadnagy igen jó véde- seivel néhány veszélyes labdát ment. Weiszfeiler, Fried I, Biay, Balog mindannyian lelkes és hasznos munkásai voltak az együttesnek. Mérkőzés után az Astra tábora a kitünő játékvezetőt: Bölönit tiszteleg imutálta. (F. L.)

KÖZGAZDASÁG

Háromszázmillió lejre tervezik az Általános Devizabank alaptőkéjét

Bucuresti, október 29. A kormány elkészítette a devizakereskedelem lebonyolítására hivatott banknak, a „Banca Generală de Devize“ intézetnek felállítására vonatkozó tervezetét. Az alaptőkét 300.000.000 lejre kontemplálják, melynek lejegyzésében a nagybankok, a nagyipari vállalatok, az exportörök, a petróleumtársaságok, a központi szövetkezeti bank vesznek részt.

A devizabanknak saját igazgatósága lesz és ténykedését a jegybankkal szoros együttműködésben fogja kifejteti. Az igazgatótanácsban résztvesz a Banca Națională egyik igazgatója, míg a felügyelőbizottságban a pénzügyi és az ipartügyi miniszteriumok képviselői is helyet foglalnak.

Ez a bank fogja átvenni az exportból származó devizákat. Az átvételi árfolyamokat és a beszolgáltatott devizák után esetleg fizetendő prémiumok nagyságát a bank igazgatósága a jegybankkal és a pénzügyi kormányval karöltve fogja megállapítani.

A bank a felvásárolt, illetve beszolgáltatott devizák 35 százalékát a kincstár, 5 százalékát pedig a jegybank rendelkezésére bocsátja — hivatalos árfolyamokon. A fenn-

radó 60 százalék devizamennyiség az importörök kielégítésére szolgál, az általuk elnyert behozatali engedélyek arányában. Az importör a devizát a következő árfolyamon kapja meg: a hivatalos kurzushoz hozzászámítják azt a különbözetet, amelyet az államkincstár és a jegybank nem fizettek meg az általuk hivatalos kurzuson átvett 40 százalékos devizakészletért. Ezenkívül a bankot 2 százalékos díj illeti meg.

A kormány tervezete ellen a magánbankok erőteljes akcióit indítottak. Az autorizált pénzintézetek azzal a javaslattal fordultak a kormányhoz, hogy amennyiben erre megbízást kapnak, hajlandók teljes felelősséggel magukra vállalni a devizakereskedelem irányítását olyképpen, hogy a kincstár devizaszükségletét is fedezni fogják. A bankok szerint az importöröket a behozatali engedélyek alapján szolgálnák ki olyan kurzuson, amely elasztikusabban alkalmazkodna a kereslet és kínálat törvényeihez, mint a mai kifejezetten kényzszerárfolyamok és ezáltal az illegális devizakereskedelemnek és a mindjobban elszaporodó visszaéléseknek is hatékonyabban lehetne véget vetni.

Rövid üzleti hírek. A fővárosi automobilimportvállalatok kompenzációs vállalatot alapítottak „Soconim“ cégnevezéssel. Az alapításban a Ford Románia S. A., Leonida & Co S. A.; Saral S. A.; C. Mihaiescu; I. Tanasoca és N. Butculescu autimportőregek vesznek részt, amelyek már korábban engedélyt kaptak autószerelő üzemek felállítására olyképpen, hogy a szükséges autókalktrészeket kompenzáció alapon importálhatják. A „Soconim“ utján fogja ezentel el a hat cég a kompenzációs export céljaira a szükséges termékeket összevásárolni. — A pénzügyminiszterium rendelete értelmében a vámhivatalok a reimport, vagy reexport alkalmával az import, illetőleg az export-vámilletékek letételehelyezése helyett a következő pénzintézetek garancialeveleit fogadhatják el: Banca Românească, Banca de Credit Român, Banca Ūrbánă, Bank of Roumania, Romcomint, Soc. Bancara Română, Banca Comercială Română és a Banca Anglo-Cehoslovacă. — Uzinele Technice S. A. R cégnevezéssel aradi tőkés- sek részvételével új izzólamnagvár alakult Aradon. A vállalat „Jupiter“ elnevezés alatt 50—60 wattig az összes izzólamtípusokat készíteni szándékozik. — Moskovits Ipartelep-pek R. T. Oradea azon kérését, hogy glycerint vámkedvezményrel importálhasson, az ipartügyi miniszterium mellett működő ipari bizottság kedvezően véleményezte.

„Apreutru“ selyemfonógyár Bucuresti, amely nemrég selyemfonódat állított fel és helyezett üzembe. részvénytőkéjét 18 millió lejről 36 millióra emeli fel. A vállalat az

emissziót újbólvizítésre használja fel. — „Sarpico“ elnevezéssel Bucurestiben új kompenzációs kereskedelmi vállalat alakult 2 millió lej alap tőkével.

A jegybank 44 százalékra emelte a német márka importprémiumát. A Banca Națională azzal az indokollással, hogy a külföldi piacokon a márka árfolyama javult a márka árfolyamát 57 lejre emelte, vagyis most már a márkát is 44 százalékos importprémiummal adja a Németországból importáló cégeknek.

A bucaresti értéktőzsde a mult hét elején észlelt élnétséggel ellentétben, ellanyhult. Egyedül a petróleumpapírok tartották meg árfolyamaikat. A Stabilizarea egy ponttal 51.25-re, a Desvoltarea fél ponttal 40-re, a Renta Improprietaryre fél ponttal 40.12-re lanyhult, az Inzestrarea-kötvény nagy címletei két ponttal 55.75-re, kis címletei 51-re javultak, az adóbon három ponttal 29.75-re szilárdult. A bankrészvények alig tartottak, a Banca Națională-részvény 25 lejrel 4650 lejre lanyhult, a többi változatlan, a Comro 135 lej, a Românească 312 lej, a Credit Român 275 lej, a Credit Industrial 600 lej. A biztosítási papírok üzletellenek, változatlan árfolyamokkal, a Dacia-Románia 4350 lej, a Generala 1500 lej, az Agricola-Fonciera 300 lej, a Națională 200 lej. A petróleumrészvények szilárdak. Az Astra-Román 15 lejrel 50 lejre, a Steaua Română 20 lejrel 460 lejre, a Concordia 10 lejrel 445 lejre, a Credit Minier 4 lejrel 310 lejre, a Redevența 5 lejrel 165 lejre ja-

CONTINENTAL

SZÁLLODA

BUDAPEST,

VII. DOHANY-UCCA 42.

AZ A HELY,
AHOL A JO KÖZÖNSÉG
JOL ERZI MAGÁT!

LEGMODERNEBB SZÁLLODAI
KÉNYELEM.

SZINHÁZAK, SZORAKOZÓ-
HELYEK ÉS A KERESKEDELEM
KÖZPONTJÁBAN.

MÉRSEKELT ÁRAK. GARAGE
A HÁZBAN.

vult. Az ipari részvények a hét elején szilárdan tendáltak, a hét vége felé visszaestek, azonban az árfolyamaik magasabbak a mult hétvégi zárlatnál. A Resita 540 lej, a S. T. B. 2480 lej, a Letea 720 lej, a Mica 1660 lej.

Megsemmisítette a C. F. R. a legutóbbi talpalárlejtést. A vasuti vezérigazgatóság kétmillió darab tölgy- és bükk-talpa beszerzésére október 17-én árlejtést tartott, amelyen az ország összes számottevő talpfatermelő cégei résztvettek. A vasut gazdasági hivatala most készítette el az árlejtés ügyében beszámolóját, amelyet azzal a javaslattal terjesztett fel a vezérigazgatósághoz hogy az árlejtést semmisítsék meg és irjanak ki új versenypályázatot, mivel a felajánlott árak magasak. Szakkörök szerint a vasut az árlejtést nem annyira a „magas árak“, mint inkább amiatt semmisítette meg, hogy a talpfatermelők az árlejtés megkezdése előtt memorandumot adtak át az árlejtési bizottságnak, amelyben leszögezték, hogy csak az esetben vállalják a szállítást, ha a régi követeléseiket a vasut készpénzben kiegyenlíti és az új szállításokat negyven napon belül készpénzben kifizeti. Ez a feltétel nehéz helyzet elé állította a vasutat, mivel így negyven napon belül nemcsak a 120 millió lej értékű új szállítást, hanem a 100 milliót meghaladó régi tartozásokat is ki kellene fizetnie. A C. F. R. vezérigazgatósága egyébként november 19-re írta ki az újabb árlejtést másfélmillió darab tölgytalpa és félmillió darab bükk-talpa szállítására, illetve beszerzésére.

Mindenki saját egészségének öre!

Olvassa rendszeresen az

EGÉSZSÉG

közegészségügyet szolgáló folyóirat számait. Az októberi szám tartalmazza: A táplálkozás befolyása az egészségre. A rákbetegség és annak megelőzése. A friss levegő és a légzés. A sziv pihenőnapja. Az étvágytalan gyermek. Egészséges fogak. Sport és egészség. (Teniszjáték). Hogyan gyógyítanak Abessziniában? Közlemények a közegészségügy köréből. Vitamin a gyermek táplálkozásában. Munkaegészségügy. Iskolaezészségügy. Egyes szám ára 10 lej, vidékiek pénzben vagy postabélyegben 13 lejt küldjenek be. Előfizetési ára 1 évre 110 lej. Előfizetések és megrendelések az Uj Kelet könyvosztályában Cluj, Str. Baron L. Pop 10. eszköztendők. Ugyanott a folyóirat példányoként is kapható.

— November közepére várják György görög király visszaérkezését. Berlinből jelemik: A lapok athéni jelentései szerint november közepére várják a király visszaérkezését. A királyság intézményének támadásban részesítése máris tilos. Naponta egyműznek kommunistákat a szigetekre, felforgató propagandában való részvétel miatt. Egyidejű athéni jelentés szerint a görög közoktatásiügyi miniszter az előző kormány miniszteriumi főtitviselői előléptetéseit hatálytalanította megsemmisítette az utóbbi hónapok antói ki- nevezéseit is.

— Nem lesz változás az osztrák államfő személyében. Bécsből jelemik: Szemben azzal a verzióval, mely szerint Starhemberg herceg rövidesen Ausztria régensévé proklamáltatja magát, hivatalos osztrák jelentés szerint az államfő személyében nem várható változás. Niklas elnökségét automatikusan meghosszabbítják.

Naponta frissen fejt köser tehén és bivaly- tejt — házhoz szállítva te — kapható Schwartz Ignácnál Str. Iasilor 8.

HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN
HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE:

Gancz Ábrahámné

köser szakácskönyve ismét kapható

az Uj Kelet könyvosztályánál

Ara 180 lej

A spanyol kormány megbukott egy panama miatt

A Strauss-féle panama kapcsán kirobbant ellenzéki kampány kényszerítette a kormányt lemondásra

Madrid, október 29. A Strauss-féle panama, mely óriási felzudulást keltett az egész országban s amelynek leleplezése az ellenzéki sajtónak alkalmat adott a legélesebb kormányellenes kampányra, mára komoly politikai konzekvenciákkal járt: a spanyol kormány beadta lemondását.

A panamába a legsúlyosabban a kormánykörökhöz közelálló Blasco képviselő és Alfonso Salasar, Madrid polgármestere

vannak belekeverve.

Az új kormány megalakítására vonatkozó tárgyalásokról még hiányzanak a közelebbi részletek.

Párizs, október 29. Madridi jelentés szerint a spanyol kormány minisztertanácsi határozattal lemondási kérésük előterjesztésére kötelezi azokat a köztisztviselőket, akik a játékbank-visszaélésekkel kapcsolatban magukat kompromittálták.

Hatalmas orkán zúdult Bécs városára

Óriási károkat okozott a nagyjereji szélroham

Bécs, október 29. (Rador.) Több napi heves szél után tegnap hatalmas orkán zúdult Ausztria fővárosára. A 110 kilométeres sebességgel rohanó szélvihar fákat tépett ki, járműveket sodort el és óriási károkat okozott a háztetőken.

A villamos üzemek központjánál és a közúti villamos centráljánál a vihar nagy zavarokat okozott úgy, hogy a főváros hosszabb ideig világitás nélkül maradt és a közúti kocsik sem tudtak közlekedni.

Halálosan megsebesítette anyját egy elmebeteg fiatalember

A gyilkos ugyancsak kiszervezett az elmeógyógyintézetben

Cluj, október 29. Tegnap délután velőirtó sikoltozás verte fel a Motilor ut 132-es számú házában csendjét. A sikoltozás a Tordai Albani család lakásából hangzott ahol az elősiető szomszédok a konyha padlóján vértócsában találták a 63 éves Tordai Alboninét. Fejéből patakzott a vér. A konyhában tartózkodott az asszony 28 éves gyengeelméjű fia, aki kezében kalapácsot tartva, artikulátlán hangon üvöltözött anyja vergődő teste mellett. A mentők haldokolva szállították be Tordai Alboninét a sebészeti klinikára, ahol a szerencsétlen asszony még az éjszaka folyamán kiszervezett.

A dühöngő Tordai Albani Pált kényszer székben szállították az elmeógyógyi-

szati klinikára, ahol azonban semmi felvilágosítást nem tudott adni a merénnyel kapcsolatban. Az éjjel különböző roham vett erőt az idegbeteg fiatalemberen, aki a reggeli órákban ugyancsak kiszervezett.

A szörnyű eseménnyel kapcsolatban senki nem tud közelebbit, mert a merénnyel idején csak anyja és fia tartózkodtak a lakásban. Annyit tudnak a szomszédok, hogy Tordai Albani Pál gyengeelméjű volt, aki semmivel nem foglalkozott, hanem anyja szűkös jövedelméből élt. Az ideggyógyászati klinika orvosainak véleménye szerint, örfjéngés vett erőt, a gyengeelméjű fiatalemberen és ilyen állapotban követte el az anyagyilkosságot.

Honnan származnak Toni Ilescu milliói

Calatorescu ezredes szindarabot is írt; barátai tisztességes embernek tartják

Bucuresti, október 29. (Az Új Kelet tud.) A 25 milliós devizapanama törvényes tárgyalása nap-nap után igen érdekes részleteket tár fel az ügy hátteréről. A tegnapi tárgyaláson Grigore Dumitrescu, a Banca Nationala volt kormányzója, mondta el tanuvallomását, melynek során élesen tiltakozott a vele szemben emelt vádak ellen és kijelentette, hogy mindaz, amit Toni Ilescu kérésére a belgáknak és a svéd cégeknek megadott, teljesen legális volt. Tanuk hosszú sora nyilatkozott ezután Calatorescu ezredes, a per egyik főváltottjának előéletéről. Ügyvédek, kato-

natisztek tanusították, hogy a volt kvesztor abszolút becsületes ember, akinek mult jához és ténykedéséhez a gyanunak mégcsak árnyéka sem férhet. Hasonló értelemben vallottak a bucaresti színházak színészei is, akik a Calatorescu darabjaiban szerepeltek és akik ugyancsak tisztességes embernek tartják Calatorescut.

Ezután Toni Ilescu szenátusi alelnök kihallgatására került sor, akinek különösképpen arra kellett válaszolnia, hogyan és honnan szerezte vagyonát és miből származik a Banca Nationalánál lévő 850 ezer lejes betéte. Toni Ilescu kijelentette,

„Bár csak BERLINBEN lehetnék most!”

EBBEN A KÖNYVECSKÉBEN megtalál minden felvilágosított interurbán beszélgetésekről, dialógról, különböző berendezésekről. Kérésére, amelyhez mellékelje címét, a S.A.R. de Telefoane, Bucaresti, Calea Victoriei 37, INGYEN küld egy példányt.

EPPE az értesítést várja, hogy áruját behajózzák, amikor az értesítést veszi, hogy újabb biztosítésköri kérés Ontól. Meg van róla győződve, hogy az ügyet azonnal elintézhette, ha e pillanatban Berlinben lehetne. Utlevél, jegy, deviza — az ut egy hetet vesz igénybe és az ügyet azonnal kell elintézni!

• Mit tegyen? Hívja fel ottani képviselőjét telefonon! Körülbelül egy óra múlva megkapja az összekötőket és épen olyan érthetően és kényelmesen beszélhet vele, mintha az ő irodájában ülne.

• Használja nemzetközi üzleteinél a telefont és meg fogja látni, milyen új lendületet vesz az Ön tevékenysége!

SOCIETATEA ANONIMĂ ROMÂNĂ DE TELEFOANE

hogy 1926-ban ügyvédi honoráriumokból 3 és félmillió lejt keresett. A liberális párt uralomra jövéte óta, mint a szenátus alelnöke, több mint egy millió lejt vett fel. Jogtanácsosa a Monopol pénztárnak, melytől havi 50 ezer lejt fizetést huz. A Banca Nationalat képviselte az ezer lejt hamisítók perében és ezért 280 ezer lejt hono-

ráriumot kapott. Arra a kérdésre, hogy felesége milyen anyagi helyzetben van, elmondta Toni Ilescu, hogy a dr. Herascu uccában feleségének háza van, amely évi 250 ezer lejt javadalmaz. A házat a pénzügyminisztérium bérelte ki és két évi bért előre fizetett le.

„Wir werben!”

Magyarországon is erőteljes szervezkedésbe kezdtek a náci

Budapest, október 29. A magyar posta néhány nappal ezelőtt narancssárga színű meghívót továbbított, amelynek fedelén a német sas és horogkereszt ékeskedett, a következő felirattal: Wir werben!

A meghívó belsejéből kiderült, hogy a budapesti Hitler-ifjak hivatalosan „Die Hitler-Jugend Budapest (i. n. Herbert Engel)” október 29-én nyolc órára meghívják pesti híveiket és az érdeklődőket a Magyar Vasuti és Hajózási Klub Cengery ucca 68. szám alatti helyiségében tartandó verbuváló estjűkre. Ezen az estén — mint a meghívó további részleteiből kiderül — vetített képekben mutatják be a német munkatelepeket, azután az új német ifjuság dalait éneklük, majd a szavalókórus előadja „Reinheit des Reiches” című számát, végül ifjusági előadásban előadják a „Das Gegengespennst” című propaganda-darabot.

A Budapesten élő horogkeresztes németeknek ez az újabb propagandája már eltér az évek óta folytatott burkolt és gyakran ellenőrizhetetlen agitációtól.

A Reichsdeutschek ugyanis évekkel ezelőtt egy kis budai csalogányuccai kocsmában tartották összejöveteleiket, ahol hatalmas horogkeresztes zászló alatt gyűltek össze hetenként kétszer, hogy megbeszéljék a németországi eseményeket és hitet tegyenek a horogkereszt mellett. Ezekre a látszólag ártatlan összejövetelekre azonban a hatóságok is felfigyeltek, miután több oldalról jelentés érkezett arról, hogy a kis budai kocsmában tartott összejöveteleken hangos náciagitáció folyik és a Pesten élő magyar gyárakban alkalmazott mérnökök, műszaki emberek, munkások, vegyészek, tisztviselők egyrésze nagyméretű propagandát folytat.

A horogkeresztes német csoport erre áttette gyűlékezési helyét egy másik kocsmába,

de egyesületükön keresztül írásban és szóban természetesen továbbra is igyekeztek Magyarországon a nemzeti szocializmus magját elhínteni.

Ebben az az időben történt, hogy a parlamentben felhívták a belügyminiszter figyelmét arra a mind erőszakosabb német propagandára, amelyet a Dunántúl egyes sváb nyelvű agitátorok, akik először hozták forgalomba azokat a sokat emlegetett kérepeket, amelyeken Németország határait egészen Tonáig és Baranyaig rajzolták meg.

Miután a magyar hatóságok, elsősorban a Dunántúl közigazgatási tisztviselői beavatkoztak a mindjobbban terjeszkedő náci-propagandába, a budapesti német horogkeresztesek központja is beszüntette nyilvános összejöveteleit. Ilyen hosszú szünet után, úgy látszik, most új életre kelt a Magyarországon tartózkodó náci propagandája. Legalább is erre vall a most szétküldött narancssárga meghívó, amely nyíltan hirdeti, hogy október 29-én toborzó estet rendeznek a budapesti náci és ezen az estén vetített képekben, dalokban, szavalókórusok és szindarabok bemutatása után igyekeznek meggyőzni a közönséget a német nemzeti szocializmus erejéről és eredményeiről. E. K.

— Béke a katolikusok és a német okrmány között? Rómából jelentik: Az Osservatore Romano foglalkozik Göring és Kerl legutóbbi beszédeivel s megállapítja, hogy a jelek szerint egyházi kérdésekben rátértek a kölcsönös megértés felé vezető útra. Ha cselekedeteik is meg fognak felelni szavaiknak, az egyház lesz a legmegelégedettebb s a békés együttműködés valóságga fog válni.

Megjelent!

Megjelent!

SCHÖN DEZSŐ:

ISTENKERESŐK A KÁRPÁTOK ALATT

c. chaszid regénye.

Az első, magyarul megjelent regény, amely egy falak közé zárt világ összes részleteit történelmi hűséggel tárja fel és páratlanul gazdag adathalmazzal deríti fel a chaszidizmus keletkezésének rugóit, terjedésének csodáját és létezésének értelmét. A hatalmas 450 oldalas mű ára 140 lej. Megrendelhető az ÚJ KELET KÖNYVOSZTALYANAL a pénz előzetes beküldése vagy utánvét mellett.

KELETBEN

IRÓK ÉS IRÁSOK

Három különös könyv

Az egyiket Joseph Roth írta, a Hiób költője.

Hiób az utolsó tíz év legjobb zsidó regénye volt. Szellemében, képeiben, szövegeiben annyira zsidó, hogy — Szabó Imre anakidejéni megállapítását citálom — a német eredeti úgy hatott, mintha Roth, aki csak anyai részről zsidó származású és sohasem volt zsidó hitű, jiddisül vagy héberül írt volna.

Ez a mostani műve nem regény, de publicisztikai, vagy tudományos mű sem. Sajátos műfaj: Az önéletrajz és az életrajz keveréke. Címe: Der Antichrist. Lange amszterdami kiadónál — az emigráns német írók egyik főgyűlékező helye — jelent meg.

A könyve címét Roth a keresztény eschatológiából vette. Ez viszont végső fokon zsidó elképzelésekre épít, amikor megformálja az ellenmessiásnak, a megváltás gátlójának alakját. A zsidó hit is úgy tartja, hogy a messiás jöttét általános erkölcsi és anyagi zűllés előzi meg. A keresztény felfogás individualizálja, egyetlen alakban sűríti ezt a feneketlen romlottságot és elkanyarodva a zsidó felfogástól, Istennel is szembeállít, eget ostromló Bellállá, minden szentre, szépre, jóra és igazra ránehezülő gonosz formájára. Ez a gonosz gyakran a jószág, a nemesség álorcáját ölti magára és a bujkálása még fokozza a veszedelmességét.

Roth, a buzgó messiáshívó, az emberiség jobb jövőjének ez a lelkes harcosa, a sokféle alakban lappangó Antikrisztus ellen hadakozik ebben a könyvében. Letépi róla az álarcot, iszonyatos meztelenségében mutatja meg, a fölébe rivalja a gondtalanul szunyokáló Európának, mekkora veszedelem fenyegeti és ébresztgeti a lelkiismeretét.

Az önéletrajzi elem ott kapcsolódik bele ebbe a riadóba, ahol Roth a maga hírlapírói vándorlásait rajzolja, amiket évekként elzött egy nagy újságkiszern megbizásából tett. („Der Herr über tausend Zungen“ a kiadó neve a könyvben, mely nyelvben is az apokalipszis után igazodik). Hollywood, az új Hadesz, Szovjet-Oroszország, a vörös föld és a feltámadt lengyel birodalom ennek a világjárásnak főbb stációi. A zsidó életet is figyeli Roth és az első megállapításai róla ebben a mondatban kulminálnak: Az emberek erősebben hasonlítanak egymáshoz, mint amennyire különböznek. És ameddig ez az igazság nem vert gyökeret a köztudatban, egyenesen bűn a különbségeikre terelni a figyelmet.

Sokban rokon a Roth könyvével, szintén különös könyv tehát, Max Picard, Die Flucht vor Gott című írása. Egy svájci kiadó (Ernst Pentsch, Erlangen) adta ki. A 139. szlár néhány verse kísért fel az olvasó emlékezetében, amikor ebben a könyvben böngész: (A Kósoli Gáspár fordításában idézem):
 Ha menjek a te lelked elől és a te orcád elől
 hová fussak? Ha a mennybe hágoz fel, ott vagy;
 ha a Seolba vetek ágyat, ott is jelen vagy.
 Ha a hajnal szárnyaira kelnék és a tenget
 tulsó szélre szállanék: Ott is a te kez
 vezérelne engem és a te jobb kezed fogna
 engem. Ha azt mondom: A sötétség bizonyosan
 elborít engem és a világosság körtém
 éjszaka lesz. A sötétség sem borít el

Uj: Mannheim—Grosz Héber-magyar szótár

Ez első és egyetlen modern héber-magyar szótár, amely a tóra, a misna, valásirodalom, a modern szépirodalom és a héber nyelvű új-ságok szavait egybefoglalva tartalmazza. A szótár 628 oldal, 584 oldalon kb. 20.000 szó és 44 oldalon egy rövid tömör nyelvtan. A könyv díszes egészszávonkötésben, kintű papíron 330 lej. Részletes prospektust ingyen küld Lepage Cluj. Finkelstein: Tövises u on (Herzl) 28 lej Dr Deutsch: Maimuni szemelvények 40 lej

LEPAGE-nál Cluj
 Pocsán u.ánvétél. Kérjen ingyen Judiaca jegyzéket.

előled és fénylik az éjszaka, mint a nappal; a sötétség olyan, mint a világosság...
 A mai ember mégis menekülni próbál Isten elől. Ez nem új tünét. Ahogy Picard leszögi: Az ember minden korszakban menekült Tőle. De a mai menekülése erősen különbözik minden korábbi menekülésétől. Ezelőtt a hit volt az általános, a menekülés viszont az egyéni tünét. Ugy jött létre, hogy az egyén elhatározta, kiválik a hit világából. Csak az menekült, aki keményen eltökélte magában, hogy menekülni fog. Ma fordított a helyzet. A hit világa romokban hever. Minden, ami a mai társadalomban történik, voltaképpen menekülés Isten elől. És az egyea emberre vár a feladat, hogy megteremtse, felépítse magában kemény elhatározással a hitet, rája háramlik, hogy külön váljon a menekülés világától.

Szintén excentrikus könyv, de egészen más fajtájú, mint az imént említett kettő! Alexan: Mit uns die Sintflut című könyve. (Edions

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

Szücs László utolsó fellépése csütörtök délután a Mosoly országában

Csütörtök éjjel utazik vissza magyarországi és ausztriai kötelezettségeinek teljesítése végett Szücs László. Csütörtök délután még eljártsa legjobb szerepét a Mosoly országában. Ezt az előadást mérsékelt helyárrakkal tartja meg a színház.

Az operettegyüttes bucsulódásai

Szerdán az Aki mer az nyer, csütörtökön a Történetek még csodák előadásaival bucsuzik el városunktól az operettegyüttes, amely öt hét alatt valóban minden erejének megfeszítésével igyekezett a közönség szeretetét kiérdemelni. A bucsulódások iránt érthetően nagy az érdeklődés, hiszen a két nagy operett most hosszú ideig nem szerepelhet majd a színház műsorán.

Jó üzlet

A magyar vigjátékirodalomnak rég nem volt olyan poétikus, derűs, mesterien felépített terméke, mint Heltai Jenő Jó üzlete, a budapesti Vigszínház egyik legna-

Meeore, Paris). A német állapotokat kritizálja főképpen, de nem a pátoasz, hanem a humor és a szatira a fegyvere. Az egész világ a feje tetejére állott, állapítja meg, no-sza rajta, csináljuk mi is utána és így a fejünk tetején elhelyezkedve, szemléljük a világ sorát! Vagy még keményebben: Von einen Narren für Narren geschrieben ist dieses Buch.

Alexan kacagása keserű kacaj, persze. A gyűlölet, a megvetés árad minden szavából. Még lehetlenebbé torzítja a mai világnak a valóságban is eléggé torz ábrázatát és háborzongató próféciái vannak! Természetesen nem a mulattatás a célja, hanem tetté akarja süríteni a felgyülemlett megvetést és gyűlöletet, hogy így vessen gátat az új európai háboru kísértő veszedelmének. Kitergeti az összefüggést a fasizmus és fegyvergyárak trösztjei között; felrajzolja a pusztulást, ami Európára vár, ha Mussolini vagy a Hitler csizmája végiggázolja rajta; rekonstruálja a lövészárk 20 év előtti világát és pszichológiáját adja a nagy háboru tetves-mocsos katonáinak. Megmutatja a „frisch-fröhlicher Krieg“ igazi arcát.

A könyv azoknak van ajánlva, akik Németország drótsövénnyel mögött kinlődnak és várva-várják a jobb idők jöttét. Alexan rendületlenül hisz ezekben a jobb időkben és így, féktelen kacagással, bohóc módjára hengerbuckót vetve, próbálja az utját egyengetni. (g. s.)

gyobb sikere. A mi együttesünk hetekig tartó, különösen gondos előkészületek után szombat este mutatja be az újdonságot, a heti műsorban közölt főszereplőkkel.

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA:

Szerda fél 9: Aki mer, az nyer. (Tizenegyed-szer és utoljára, az operett-együttes turnéja előtt.)
 Csütörtök d. u. 5: Mosoly ország. (Szücs László operaténkes visszavonhatatlanul utolsó fellépése. Mérsékelt helyárrak.)
 Csütörtök fél 9: Történetek még csodák. (Hetedszer. Az operettegyüttes bucsuja turnéja előtt.)
 Péntek, Halottak napján nincs előadás.
 Szombat 9: Jó üzlet. (Heltai Jenő rendkívüli sikert aratot legújabb vigjátéka. A főszerepekben: Beness Iona, Budaházy Magda, Fényes Alice, Harmath Jolán, Balázs Samu, Nagy István, Tompa Sándor, Tóth Elek. Premierbérlet 9.)

Vasárnap d. u. 3: Botcsinálta doktor. Előtte: Kénytelen házasság. (Olcsó helyárrakkal.)
 Vasárnap d. u. 6: Jó üzlet. (Másodszer.)
 Vasárnap 9: Jó üzlet. (Harmadszor) Rendes bérlet 9.)
 Hétfő fél 9: Jó üzlet. (Negyedszer.)

ROMAN OPERA MUSORA

Szerda, október 30: A bucaresti Regina Maria színház előadása.
 Péntek, november 1: Balettelőadás.
 Szombat, november 2: Balettelőadás. (Iskolai matiné.)
 Vasárnap, november 3 (Matiné): Balettelőadás.
 A cluj operaegyüttes 29-én, kedden Focsani-ban, szerdán, 30-án Bacauban, csütörtökön Romanban, szombaton és vasárnap Cernautiban szerepel.

A ROYAL MOZGO MUSORA:
 Ma, szerdán utoljára kettős műsor egy helyért: I. Halál-légió. Fősz. Randolph Scott, Cowboy-sláger. — II. Richard Tauber világsikere: Mámoros órák.

EDISON MOZGO MUSORA:
 Hétfőtől 2 film és 1 attrakció. I. Félvéri bestia. Irene Dunne, Rikardo Cortez. — II. Felfordult kastély. Bárony Rózsi, Willy Fritsch. — III. Duo Palceanu. Kezdeté 3, 6, 9. Helyárrak: 9 és 13 lej.

Fehérolaj (vaselinolaj)
 hordótelekben alkalmi véleiből kifolyólag rendkívül olcsó árban
Wilmann József és Fia
 Oradea. Telefon 677.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Alláskeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jellegű levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Házasságokat biztos eredménnyel közvetít a széleskörű összeköttetéssel rendelkező „MIREA“ iroda, Cluj, Regele Ferdinand 116.

Eldünk: Jókárban levő Dodge és Ford chassékat karosszériával együtt vagy anélkül. Cím: Mera garage Str. Iasilor 8.

Válogatott gesztenyét szállít napi áron, előleg ellenében, utánvétellel. Roóz, Tăușidesu.

18 éves, szerény urileány elmenne uri családkhoz gyermek mellé. Kezddöket hegedű és németre tanít. Cím: Török Mária, Stroescu 11/a.

Számoljon a helyzettel, vásároljon aig használt ruhákat, férfi és női télikabátokat, remek kézimunkákat. Comisiun la Credința Piata Unirii 18, kapu alatt. Legmagasabb árban megvesz bárnit.

Konyhabutorok, a legmodernebb kivitelben, a legdivatosabb színekben, nagyon olcsón kaphatók a Str. Fantanelei 15. szám alatti asztalosműhelyben.

Hölgyek figyelmébe. Külföldi utamról viszonlatérve, a modern kézimunka legújabb sablonjai és mintái igen nagy választékban kaphatók. Fisch Böske kézimunkaszalonja, Cluj, Str. Baritiu No. 16.

ארטה כשר
 cukrász, eljegyzésekre, esküvőkre s egyéb alkalomokra rendeléseket a legszebb kivitelben, jutányosan készít, Adler, Str. Dubălarilor 8.

Angol, német, román nyelvet és román gyorsírást tanít tanárjelölt. Cimeket a kiadóba kér.

Román, német levelező délutánra elhelyezkedést keres. Cimeket a kiadóba kér.

Női és férfi fehéreműgyártást, egész konyhatechnológiát vállalok. Házhoz is megyek. Özv. Berkovitsné, Str. Leg. Ardeleana 5.

Ápottassa bőrért a Magda kozmetikában, ahol a legújabb külföldi módszerek szerint eszenzációs eredményeket érnek el a legreménytelenebb esetekben is. Győződjék meg egy próbakészítéssel! Memorandum 12, udvarban II. em.

Cipőkereskedőségéd állást keres. „Allandó” jelgére.

Utazót keresünk textil cikkhez. Cím a kiadóban.

Kiadó november 1-től 2 szobából (egyik uccai) álló garzon lakás. Naționala biztosító Regina Maria 6.

Fenerwerker Klári, okleveles táncatanár. tánciskoláját Str. Gen. Berthelot 12. szám alatt megnyitotta.

Elemi és középiskolai növendékek tanítását elvállalom. „Szorgalmas” jelgére.

Román, magyar, német perfekt gépirónó és levelező állást keres. „Megbízható” jelgére. Cím a kiadóban!

לריוד ימי תרץ ישראל
 ח'יפה
PALESTINE MARITIME LLOYD Ltd.
HAIFA
 Az első Zsidó Tengerhajózási Társaság hajóinak menetrendje:

Indul Constantinából:			Jegyárrak:		
Har Zion	november 3	Constantza—Haifa	I. osztály Lei 6000		
Har Carmel	november 15		II. osztály Lei 4000		
Har Cion	november 26				
Har Carmel	december 2	Constantza—Haifa és vissza			
Har Cion	december 11				
Har Carmel	december 19				
Har Cion	december 29				
Har Carmel	január 5	I. osztály Lei 9000			
Har Cion	január 14	II. osztály Lei 7000			
Har Carmel	december 23				

Jegyeket kibocsát és mindennemű felvilágosítással szolgál: Az erdélyi, bánáti, magyarországi, csehszlovákiai, jugoszláviai vezérképviselet:
UJ KELET utazási osztálya
 Vidéken az Uj Kelet fiókiadóhivataltal és tudósítói szolgálatnak felvilágosítással.

— Már jelentik: Te Deum napjának résztvevő összes tá udvarról dult Sina tékes éks a kormán léügyi m vát ajánl niu. Miha tag üdvöz

— EHU Bucuresti ma délelel ütötte N tüzérekne csolta a testét bes házába. zására. Joan hale

— Két fogházabó koruak Triff Fer elített d dolgozó is etek, közben, között, megindul

— Nel gyakori gyomorm mas vég előesés, életet neh pohár te vizet. Az

— Meg kufató. N meghalt, tábornok, legettek, ben az eg ki sark i kormányá vez meg, egészen a ló állomá majd az W, Greeley tisztelet, I nak Gree célját. anyagból áthuzták zós, amel visszame felveszi a Hónapok nyarán u itközött nem volt visszavigt augusztus összetako volt, nap előbbre j fogytán Sabine tá vagy jön nak pusz hány nap a segítés Néhány zül heter a nélkülő Greeley, ellopta a instrument Azóta Gr ki expedi dományt.

„B gyoz zés ujj-n vitel ked fejez Beir az i Re

HIREK

— Mária királyné ünneplése. Bucurestiből jelentik: A Domnița Balasa templomban ma Te Deumot tartották Mária királyné születésnapjának alkalmából. Az Istentiszteleten résztvett az uralkodó is, valamint a kormány összes tagjai, 10.30 órakor az északi pályaudvarról a meghívottakkal különvonat indult Sinaia-ba. Tatarescu miniszterelnök értékes ékszerrel nyújtott át Mária királynénak a kormány ajándékául, míg Sassu földművelésügyi miniszter az állami ménes egyik fajlovát ajánlta fel születésnapjára ajándékként. Maniu, Mihalache és Averescu marsall táviratilag üdvözölték a királynét.

— Elűtött a gyorsvonat egy közkatónát. A Bucurestiből jövő 141 rendszámú gyorsvonat ma délelőtt 11 órakor Someseeni határában elűtötte Nistor Joan közkatónát, aki a 31-es tüzéreknek szolgált. A vonat teljesen szétrombolta a szerencsétlen katonát, akinek holttestét beszórták a vonat kocsijának hulladékába. A vizsgálat megindult annak tisztázására, hogy kit terhel a felelősség Nistor Joan haláláért.

— Két elítelt megszökött a fiatakkorok fogházából. Tegnap délután megszökött a kiskorúak fogházából S oian Nicolae 20 éves és Triff Ferenc 21 éves rab. A két fiatakkorú elítelt délután ebédet vitt ki Cluj határában dolgozó rabtársaiknak. A küldetésnek eleget tettek, átadták az ebédet, de visszafelé utközben, eddig még ismeretlen körülmények között, megszököttek örök meől. A nyomozás megindult a két rab kézrekerítésére.

— Nehéz székelésben szenvedők, akiknek gyakori fejfájás, melnyomás, szivdobogás, gyomorműködési zavarok és különösen fájdalom végbélhajók — mint aranyér, repedés, előesés, polipus, sipoly, szűkület — teszik az életet nehezzé, igyanak reggel és este negyed pohár természetes „Ferencz József“ keserűvizet. Az orvosok ajánlják.

— Meghalt Greely tábornok, a híres sarkkutató. Newyorkból jelentik: A napokban meghalt, 91 éves korában Adolphus W. Greely tábornok, kit már 50 évvel ezelőtt úgy emlegettek, mint az északi sark hőseit. 1881-ben az egész kulturvilág elhatározta az északi sark felkutatását. Az Egyesült Államok kormányja elhatározta, hogy expedíciót szervez meg, amely előre fog nyomolni északon egészen a Lady Franklin öböljé. Itt megfigyelő állomásokat létesít, innen tovább megy majd az expedíció, amelynek vezetésére A. W. Greely lovasfőhadnagyot jelölték ki. Négy tiszttel, 12 altszittel és 9 katonával indult utnak Greely, aki 1881 augusztus 11-én elérte célját. Az öböl partján a magukkal hozott anyagból erős házat építettek, hogy benne áthúzzák a telet. Közben a „Protheus“ gőzös, amely felhozta az embereket az öböljé, visszament azzal, hogy tavaszra visszajön és felveszi a további utra az expedíció tagjait. Hónapok teltek és a hajó nem jött. 1882 nyarán ugyanis a „Protheus“ egy jéghegybe ütközött és elmerült. Greely főhadnagynak nem volt más választása, minthogy embereit visszavigye a roppant jégtömegeken. 1883 augusztus 8-án indultak utnak számonkon és összetekolt csónakokon. Irtó veszedelmes ut volt, naponta alig tudtak 2—3 kilométernél előbbre jutni. Október elsején már erősen fagyán voltak élelem dolgában is és Cap Sabine tájékán már úgy gondolkodtak, hogy vagy jön valahonnan segítség, vagy el fognak pusztulni, de tovább nem vehettek. Néhány nappal később valóban meg is érkezett a segítség és pedig a „Thetis“ hajó képeben. Néhány hét múlva ez expedíció 25 tagja közül heten megérkeztek Newyorkba. A többi a nélkülözés pusztította el, egy katonát pedig Greely, az expedíció vezetője lőtt le, mert ellopta a többiek élelmét. A följegyzések és instrumentumok épségben kerültek vissza. Azóta Greely még részt vett számos északsarki expedícióban és sokban gyarapította a tudományt.

Salamon király Istene óvjon meg bennünket —

mondja a négus genfi megbizottja

Az abesszinek együttéreznek a zsidókkal, akiket ugyancsak igaztalanul üldöznek

Genf, október 29. Teclé Hawariate, a négus népszövetségi megbizottja nyilatkozatot adott a Zürichben megjelenő Israelitische Wochenblatt munkatársának az Abessziniában élő zsidókról és az abesszinek és a zsidóság rokonságáról. Hawariate többek között a következőket mondotta:

— A mi népünk Salamon király és szent fájából származik. Erre a családfára nagyon büszkék vagyunk és leszünk a jövőben is. Különösen az utóbbi időben éreztük ezt a rokonságot a zsidósággal, mert bennünket is ártatlanul üldöznek és elnyomnak, miként a zsidókat a világon. A falassa-zsidókat mi testvéreinknek tekintjük és teljes egyenjogúságot élveznek a mi országunkban. Örömmel látjuk a falassák fejlődését, mely különösen az általunk is igen nagyra becsült dr Fajlowich odaadó munkájának köszönhető. A falassák hűséges polgárok, amit különösen most bizonyítottak be azáltal, hogy önkéntesen jelentkeztek hazánk szabadsága megvédésének szolgálatába. Abessziniában mintegy 300.000 zsidó él, ebből 50.000 Addis Abeában.

Hány zsidó él a négus országában? Nyilatkozatát így fejezte be Teclé Hawariate:

— Salamon Istene óvjon meg bennünket. Az abesszin népszövetségi megbizott azon kijelentése, hogy Abessziniában 300.000 zsidó él, nem felel meg a tényállásnak. A 60.000 falassán kívül csak elvétve él még néhány zsidó a négus országban. Hawariate valószínűleg diplomáciai célt követelt, amikor nyilatkozatát tette és azt hitte, hogy ily módon nagyobb szimpátiát szerez Abessziniának a vilá zsidósága körében.

Kifényesedett, zsiros ruhákat Czink vegyészeti gyára

— Jámor Flóra temetése. Kedden délután 2 órakor temették a cluji kongresszusi hírközlés Regala uccai sarkkörtjében a tragikus halálát halt Jámor Flórát. A végtisztességre nagy számban jöttek el a megboldogott rokonnak és ismerőseinek a Zsidó Kórház orvosai és alkalmazottai, továbbá az Eggergyár tisztviselői és munkásai. Testületileg vett részt a temetésen az Uj Kelet szerkesztősege, kiadóhivatala és nyomdai személyzete és az újságírói kar számos képviselője. A gyászszertartás a virágokkal borított ravatal előtt Rabetz Benjámin főkéntor imájával kezdődött. Dr Weinberger Mózes főrabbi poétikus és mély gondolatokkal átszőtt beszédében jellemezte az elhunyt nemes karakterét, gyöngéd lelkületét, hasznos munkatévésben eltöltött fiatal életét. A főrabbi megindító beszéde után felhangzott a „Kél molé rachammim“ boris dallama. Ezután dr Stera Vilmos főorvos, az Egger-gyár igazgatója állott a halott feje elé és a meghatódottságtól többször elsukló hangon bucsuzott Jámor Flórától a Zsidó Kórház és a gyár nevében. Jellemezte az elhunytnak a munkásokkal szemben tanúsított testvéri érzületét. Ezért nemcsak szerették, hanem rajongtak érte. Mindenkihez jó és igazságos volt, csak magával szemben volt igazságtalan. Magának soha nem kért, csak munkatársainak. Mintaképe volt az őszinte, a dolgos és testvéries embereknek. A beszédek után az elhunyt karársai és a munkások a szerartásteremből a sir felé vitték a koporsót. Rögök és virágok hullottak a deszkákra, amelyek között Jámor Flóra alusza örök álmát.

— Tokóban harmincegyezeröttszázhetvenhét házat döntött romba a tájfun. Tokióból jelentik: Hivatalos jelentés szerint az elmúlt vasárnap Japánban pusztított tájfun a fővárosban 31,577 házat döntött romba, míg Nagojában 15,000 ház került víz alá. A víz elvitte a Nazui-folyó vasúti hidját Fuzusina közelében. Ezen a helyen egy személyvonat buzuhat a folyóba. Ennek a szerencsétlenségnek 11 halot és 50 súlyos sebesültje van.

— Pusztító orkánok Délamerikában. Nikaraguából jelentik: Capo Gracias városát Managua mellett orkán pusztította végig. A városból csak a várnház és katonai parancsnokság épülete maradt épségben. A Soso folyó mentén számos halottat és sebesültet találtak. Tegucigalpából jelentik, hogy az Atlanti-óceán partján hatalmas orkán pusztított. Súlyos károkat szenvedtek Puerto, Cabzas és San-Pedro-Sula városok. A vidék banánültetvényei elpusztultak. A vihar Guatemalában is pusztított. Számos hidat elvitt az ár.

— Házasság. Marton Ede és Zádor Lenke f. 6. november hó 7-én Rákospalotán tartják esküvőjüket.

— Albánok közleharca a főváros centrumában. Bucurestiből jelentik: Tegnap este a bucaresti Schitu Magureanu bulvard sarkán 3 albán valami adósságügyben összeverekedett egymással. A harcias albánok bottal, késsel, sőt revolverrel harcoltak egymás ellen úgy, hogy végül mindhárman súlyosan megsebesültek. Hatalmas közönség nézte végig az uccai harcot, melynek hőseit és áldozatait a mentők kórházba szállították.

— Orvosi hír. Dr Farkas László szemorvos, szemoperatőr külföldi tanulmányutjáról hazatért és ismét rendel Calea Regele Ferdinand 30. (Székypalota).

— Végleges a béke Paraguay és Bolivia között. Buenos-Airesből jelentik: A Grancachoi konfliktus ügyében összeült konferencia kimondotta, hogy Paraguay és Bolivia között a háború véget ért. A konferencia felhívást intéz a két államhoz, kérve mindkettő támogatását, hogy békes uton jussanak a még fennálló ellentétek elintézéséhez.

— Bucuresti ügyész nyomoz a meggyilkolt kormánypárti képviselő ügyében. Bucurestiből jelentik: A Tempo értesülése szerint Pácuraru ügyész tegnap este Turnu-Severinbe utazott, hogy kiegészítse a vizsgálatot Voroveanu képviselő meggyilkolása ügyében. A képviselő halálát változatlanul titokzatos homály fedi.

Uj kereskedelmi tanfolyam a „Berlitz-School“-ban

gyorsírás és kereskedelmi levelezés minden nyelven, gépirás, (tíz-újj-módszer) egyes és kettős könyvvitel, irodai munkák. Teljes kereskedelmi kiképzés. A tanfolyam befejezése után diplomákat adnak. — Beiratkozás naponta 9—21 óráig az irodában. Timisoara, I. Bulevard Regele Ferdinand 3. II. emelet.

— November nyolcadikán megkezdődik a rendszeres légi szolgálat a Csendesóceán felett. Washingtonból jelentik: A postavezérgazgatóság jelenti, hogy november 8-án megkezdődik a rendszeres légi szolgálat a Csendesóceán felett. Ekkor indul az első posta-repülőgép, amely Manillán kiköt. Néhány hónap múlva a postajáratot meghosszabbítják Kantonig; Egyelőre csak levélposta működik, a személyszállítást később fogják megszervezni.

— Nyolc japán elrabolt egy kínai sajtócenzort. Pekingből jelentik: C sien-C sienben, a kínai sajtócenzor irodájába tegnap délelben behatolt nyolc japán és elrabolta a hivatal igazgatóját és öt kínai tisztviselőjét. A fényes nappal történt merénylet nagy izgalmat váltott ki a lakosság körében.

— Fej-, váll- és ágyék-reumánál, ischiásnál, idegfájdalmaknál, szaggatásnál és zsá-bánál a természetes „Ferenc József“ keserűviz rendkívül hasznos háziszser, mert korán reggel egy pohárral bevéve, az emésztő-csatornát alaposan kitisztítja és méregteleníti. Az orvosok ajánlják.

— Nagy fényvel ünnepelték meg a cseh-szlovák köztársaság fennállásának tizenhétéves évfordulóját. Prágából jelentik: Az egész országban nagy fényvel ünnepelték meg a cseh-szlovák köztársaság megalakításának 17-k évfordulóját. Masaryk elnök a Lanykastélyban fogadta a kormányt, a diplomáciai testület, a hadsereg és a hazafias egyesületek üdvözlését. Benes Most-ban tartott beszédében azt hangsúlyozta, hogy nem hiszi, hogy az abesszin események háboruba sodorhatnák Európát.

Lakjon Budapest szivében!

Merano szálloda

IV. Bécsi-ucca 2.

Telefon: 81-4-94 és 81-3-96.

Kitünően felszerelt olcsó szobák, elsőrendű konyha.

Uj társashelyiségek!

Központi fűtés. — Hideg-meleg folyóvíz. Liftszállítás le és fel. — Panziórendszer.

Negyvennégy esztendő a jótékony-szolgálatában

Özv. Mendel Manóné, az alba-iuliai Zsidó Nőegylet elnöknőjének jubileuma

Alba-Iulia, október 29. (Az Uj Kelet tud.) Alba-Iulia zsidósága, mely az utóbbi években egyre aktívabb és jelentősebb szerepet játszik az erdélyi zsidó közéletben, meleg ünnepelésben részesítette vasárnap özvegy Mendel Manóné, az alba-iuliai Zsidó Nőegylet érdem-dus elnöknőjét. Igazi zsidó nagyasszonyt ünnepeleik az alba-iuliai zsidók, aki negyvennégy éve áll nemes odaadással és áldozatkészséggel a zsidó jótékony-szolgálatában.

Az alba-iuliai zsidó hitközség rendkívüli közgyűlés keretében ünnepelte a Nőegylet érdem-dus elnöknőjét. A diszközgyűlésen, amelyen a Cionista Otthon dísztermében tartották meg, az alba-iuliai zsidóság színe-java vonult fel. Az ünnepi gyűlést Fuchs Nándor hitközségi elnök nyitotta meg, majd a hitközség és a Nőegylet vezetőiből küldöttség kereste fel és hozta el a közgyűlésre a jubiláló elnöknőt. Fuchs Nándor frappáns üdvözlő beszédében többek között a következőket mondotta:

— Szerete a világon sorozatos üldözötések jelzik tes véreink sorsát és ezért kétszeres öröm a mi számunkra, hogy mi még teljesíthetjük népünkkel szemben a reánk váró szent és magas-os feladatainkat. Régi adósságot törleszt Alba-Iulia zsidósága, amikor a hája és ragaszkodás jeléül ünnepeleik a város zsidó nagyasszonyát.

— Kiválassz ott népnek nevez bennünket az Irás, törhetetlen egységünket azonban az évezredek szenvedések forrasztották egybe. Az alba-iuliai Zsidó Nőegylet is sok megpróbáltatáson ment keresztül és ez acéozta meg a szent célok szolgálatában álló intézményt, melynek áldásos építómunkája egy perccig sem szünhet meg.

Fuchs Nándor ezután pompás ezüstélat nyújtott át a hitközség nevében a jubilánsnak, majd bejelentette, hogy a Nőegylet tiszteletjes alapítványt létesít az elnöknő nevére.

Ezután dr Krausz Mór főrabbi emelkedett szóásra. Az okori legenda Cornéliájához hasonlította a jubiláns elnöknőt, aki a jótékony-szolgálat virágaiból gazdag kertet ültetett magának. A mai nehéz időkben nem kötelesség, hanem a faji összetartozás elemi törvénye a jótékony-szolgálat és a zsidóság mai helyzetében minden szociális intézménynek kétszeres jelentősége van.

Lopstein Izidorné, a Nőegylet alelnöknője a szegények és gondozottak köszönetét és hála-ját tolmácsolta meleg szavakkal a negyvennégy éves áldásos munkáért, melyet özv. Mendel Manóné a jótékony-szolgálat oláráján fejtett ki.

Gluck Fülöpné társelnöknő ugyancsak meleg szavakkal méltatta a jubiláló elnöknő teljesítményeit és egyben köszönetét fejezte ki a város társadalmának a negyvennégy éves kiartó munkáért.

Dr Springer Sándor a Szentegylet nevében beszélt a szociális kötelezettségerzet és jótékony-szolgálat példájáról. Löwe Béla bankigazgató megkapóan mutatott rá arra, hogy a jubiláló elnöknő egyik kezében a segítség, másik kezében a megújodás kék-fehér zászlaját hozdozta és a helyi szegények segítése mellett első volt azok között, akik Alba-Iulian kibontották a cionizmus lobogóját.

A Wizo nevében dr Springer Sándorné a cionista nők háláját és e ismerését fejezte ki. Rosenfeld Akos a Joint nevében méltatta a jubiláló elnöknő érdemét a zsidó árvagondozás terén és felolvasta az Árvagondozó központjának üdvözlő levelét.

Bürger Tivadar a zsidó ifjuság nevében szólalt fel, majd a jubiláló elnöknő válaszlott meghatottan az üdvözlő beszédekre és fogadalmat tett a további önzetlen munkára.

A közgyűlés Fuchs Nándor zárószavával ért véget. Este nagyszabású bankett volt a jubiláló tiszteletére. (b. b.)

Modern csöbutor és csillár

detail-kiszolgálásnál is

Gyári áron!

az elegáns világ fogasa

GRÜNWALD

(UJ-DECEBAL 23. TEL: 7-41)

UJ KELET Legújabb hírek

Genfben fontos tanácskozások várhatók

(Első oldali cikkünk folytatása.)

len, amelyeknek vesztesége igen csekély volt, mert az abesszin csapatok folytatják visszavonuló taktikájukat. Több falvat, köztük Gabredarreit is bombázás alá vették az olasz repülőgépek. Az északi fronton az olasz repülő szintén működésben vannak. Hír szerint Harrar és Dessie városokra igen sok bombát dobtak le.

A francia estilapok megállapítják, hogy a béke helyreállítását célzó diplomáciai tárgyalásokban szünet állott be. Francia politikai körökben remélik azonban, hogy a kormányfői Genfben folytatni fogják a béke helyreállítására irányuló erőfeszítéseket.

A féléves francia sajtó utal arra, hogy Genfben ismét fontos tanácskozások várhatók.

A Temps szerint illetékes angol körökben az a felfogás uralkodik, hogy szabad utat kell engedni a népszövetségi akcióknak, a békéltetés mellékvágányra való terelése nélkül.

Ami a szankciók ügyét illeti, genfi jelentés arról számol be, hogy a Balkán-szövetség és a kisantant a jövő hét folyamán érkezőt tart, amelyen egységes kárpótlás-követelésben fognak megállapodni a szankciók végrehajtásával kapcsolatban az országokat érő károkért.

A francia hivatalos lap mai száma közli a kormány rendeletét az Olaszország elleni pénzügyi szankciók életbeléptetéséről.

A francia lapok értesülései szerint ma nyújtják át Genfben a szankciók ügyében Lengyelországhoz intézett népszövetségi jegyzékre a választ. Ugy hírlik, hogy a lengyel kormány fenntartásokat fog bejelenteni.

Különös tekintettel a folyamatban lévő olasz-lengyel pénzügyi és kereskedelmi tárgyalásokra. Várják Svájc választásának átnyújtását is. A svájci szövetség tanács álláspontja, hír szerint az, hogy lehetetlen az olasz-svájci árukereskedelmet Svájc óriási méretű kára nélkül felfüggeszteni.

Laval és Hoare Genfben

A Genfben kezdődő békétárgyalásokkal kapcsolatban Párizsból hivatalosan jelentik, hogy Laval miniszterelnök ugyancsak esütörtökön indul Londonból Genfben, hogy részt vegyen a tárgyalásokon. A Daily Express szerint

Sir Samuel Hoare genfi útját a megtorlások körül keletkezett újabb nehézségek teszik indokolttá.

A lap megállapítja, hogy jóval kevesebb állam hajlandó résztvenni a szankciókban, mint ahogy azt illetékes körökben várták.

Genfben még nem tudják, hogy Aloisi báró, olasz főmegbízott Genfben érkezik-e a koordinációs-bizottság ülésének időpontjára, amelyet előreláthatólag a jövő hét elejére tűznek ki. Ha ez bekövetkezik, azt jelentené, hogy Genfben folytatódni fognak a diplomáciai uton megkezdett tárgyalások közvetlen, személyes kormányfői eszmecsere formájában.

Párizs, október 29. Az Akadémia több tagjának aláírásával kiáltvány jelent meg amely tiltakozik az ellen, hogy Franciaország részt vegyen olyan intézkedésekben, amelyek szembeállíthatnák az olaszokkal. Ezt követte a baloldali intellektuelek kiáltványa, amely megbotránkozásának ad kifejezést a jobboldaliak megnyilatkozása felett és védelmébe veszi a népszövetségi kollektív szankciós politikát.

Anglia minden körülmények között a Népszövetséggel való együttműködés mellett marad

Baldwin angol miniszterelnök tegnap Wolwesben beszédet tartott, amelyben hangoztatta, hogy a történelem legkegyetlenebb iróniája volna, ha a Népszövetség

ama törekvésében, hogy a békét biztosítsa, háborút idézne fel. Baldwin ezután az elszigetelés politikáját kritizálta, amit egyes angol politikusok kívánnak

és az európai együttműködés mellett emelt szót. Hangoztatta, hogy az angol kormány minden eszközzel a Népszövetséggel való együttműködés mellett marad és állandó törekvése lesz az, hogy az összes népeket rávegye a Népszövetséghez való csatlakozásra.

Hangsúlyozta a jelenlegi konfliktus lokalizálásának szükségességét és ezzel kapcsolatban rámutatott a nemzetvédelem erősítésének fontosságára. Baldwin miniszterelnök egyébként ma megbeszélést folytatott a Londonban tartózkodó Pál jugszláv régensherceggel.

Londoni jelentés szerint a független munkáspárt manifesztumot intézett a választókhöz, amelyben a kormányt támadja s azt állítja, hogy ha Anglia nem alkal-

mazott katonai szankciókat Olaszország ellen — és ezért nem tört ki ki a háború — úgy ez csak Franciaország és más államok beavatkozásának köszönhető. A kormány földközi-tengeri intézkedései bizonyítékai háborus szándékainak. A Népszövetséget kapitalista és imperialista államok vezetik. A független munkáspárt nem csak a háború, hanem a háborus előkészületek ellen is tiltakozik. A manifesztum támadja a munkáspártot, amely szó nélkül támogatja a kormány háborus politikáját.

Az angol lapok egyébként megkülönböztetett érdeklődéssel kommentálják Sir Samuel Hoarenak azt a szándékát, hogy Genfben utazik, ahol a lapok szerint eszmecsere fog folytatni Lavallal. A lapok úgy tudják, hogy a francia-angol kollaboráció teljes mértékben megmarad a két államnak az olaszok Abessziniára vonatkozó követeléseivel szemben.

—Mussolini beszéde

A Marcia su Roma 13-ik évfordulója alkalmával Mussolini tegnap megjelent a Venezia-palota erkélyén és beszédet tartott. Hangoztatta, hogy ugyanazzal a bátorsággal kezdi meg a fasiszmus uralomra kerülésének 14-ik évét, min amilyen bátorsággal annak idején Rómába vonultak be a fasiszták.

Egyidejű római jelentések szerint az olasz katonák Kelet-Afrikába történő szállítása tovább folyik. Ma két óceánjáró indult hadianyaggal Kelet-Afrikába. Buenos-Ayresből tegnap kérésre olasz önkéntes indult haza Olaszországba, hogy besoroztassa magát a hadseregbe. Egy argentin oszbarát lap és támadást indít az angolok ellen amiatt, hogy Anglia jogtalan módon tartja birtokában a Mlvine-szigetet, amelyet Falkland-szigetnek nevezett el, holott az argentinai terület.

A Reuter távirati iroda munkatársa bejárta a massai olasz kórházakat és innen az a jelentést küldte Londonba, hogy alig alált ott sebesülteket. Aki sérültet kezelnek, többnyire árukirakodásoknál sebesült meg. A kórházakban kevés a katonai beteg is. Az eritreai partvidék kikötőiben lázasan folyik az árukirakodás. Csak Massaua előtt hetvenöt tehergőzös horgonyoz. A teherautók egész sora viszi a kikötőkől az élelmet és hadiszert a városi raktházakba, illetve délnyugati irányba, a hadrakeit sereg tápvonalai felé. Massaua és Asmara között a most felavatott autót mentén függővasútpálya építéséhez fogtak az olasz műszaki csapatok. Az építés igen gyors tempóban halad előre.

Párizs, október 29. Ma indul Marseilleből a svéd Vöröskereszt egy különménye, amely orvosi segélyben fogja részesíteni az abesszinekét.

Párizs, október 29. Hírek vannak arról, hogy von Ribbentropp ezredes november második felében a francia fővárosba érkezik.

**Csütörtökön
indul
A Capitolban**

A kereszties hadjárat!!!

Egy film, amely minden képzeletet felülmúl!

Egyre jobban elmérgesedik a cseh-lengyel viszony

A csehszlovákiai Teschenben 30.000 ember tüntetett a lengyelek németbarát orientációja ellen

Prága, október 29. (Rador.) Több, mint 30.000 ember tüntetett tegnap Teschenben, amely a határ mellett fekszik, lengyel kisebbség által lakott területen. A tüntetést a tegnapi cseh nemzeti ünnep alkalmából rendezték és célja volt kifejezést adni a lakosoknak a csehszlovák köztársaság iránt érzett szeretetéről és ragaszkodásának. A szónokok kijelentették, hogy Csehszlovákia nem fog egyetlen földdarabról sem lemondani Tessenben, Moravában, vagy Spissben. Ezt

válaszképpen hangoztatták bizonyos lengyel kérésekre, hogy a tessini határt igazítsák ki. „Nem vagyunk Lengyelország ellen, hanem a németbarát külpolitika ellen”, jelentette ki Ivanka, a szlovákok képviselője. Végül határozati javaslatot hoztak, melyben kéri a kormányt, hozzon intézkedéseket a határok biztosítására és egyidejűleg tegyen meg minden erőfeszítést a Lengyelországgal való megértés érdekében.

A jobboldali ügyvédek győzelmének tekintik a bucaresti kamara elnökségének lemondását

Ismét botrány és verekedés volt a bucaresti kamara közgyűlésén

Bucaresti, október 29. (Az Uj Kelet tud.) Feszült érdeklődés közepette zajlott le vasárnap a fővárosban az ilfovi ügyvédi kamara rendkívüli közgyűlése, amelynek napirendjén a kamara vezetőségének lemondása szerepelt. Mint ismeretes, Mirto állampolgársági ügyének kivizsgálása alkalmával konfliktus támadt a vezetőség és a fegyelmi tanács két tagja között, akik erre bejelentették lemondásukat. Az ügy közgyűlés elé került, amelyre az antiszemita ügyvédek szerezten felvonultak és napirenden kívül kimondták az egész vezetőség menesztését és egy az ő embereikből álló ideiglenes vezetőség megválasztását. Ez az ideiglenes vezetőség azután erőszakkal elfoglalta a dékánátus helységeit és munkához látott. A törvényes vezetőség időközben a kormányhoz fordult, amely ezután hatóságilag eltávolította a jobboldali vezetőséget és visszahelyezte jogaiba a régi elnökséget.

A régi elnökség azonban különböző körülmények folytán kénytelen volt lemondani, élén Iorgu Petrovici dékánal. Ismét összehívták a kamarát rendkívüli közgyűlésre, hogy állást foglaljon a lemondással szemben. A lemondott vezetőség nevében Radu Rosetti szólalt fel, aki kijelentette, hogy felesleges a közgyűlés határozatképességét megvizsgálni, miután a vezetőség lemondása végleges és visszavonhatatlan. A közgyűlés szorították tehát egy egyszerű formalitásra: állapítsa meg és vegye tudomásul ezt a lemondást. Rosetti ezzel berekesztette az ülést és eltávozott helyéről. A jobboldali ügyvédek egy csoportja Istrate Micescut, az antiszemita ügyvédszövetség elnökét kezdte elteretni. Ez a pódiumra ment. Hívei hatalmas ovációval fogadták, mire felállt Stefan Nitulescu ügyvéd és a hatalmas zajon átszűrve

erővel kijelentette, hogy a gyűlés be van rendezve, tehát senki sem szólhat fel többé. Micescu hívei közül többen Nitulescura rohantak, kivonszolták a teremből és súlyosan inzultálták. Micescu a történetek után elállt attól, hogy beszéljen.

Az antiszemita ügyvédek a gyűlés berekesztése után megbeszélést tartottak, amely elhatározták, hogy a december 8-án összehívott közgyűlésen, amely az új vezetőség megválasztására lesz hivatalos, Istrate Micescut fogják dékánként jelölni. Elhatározták továbbá, hogy harcolni fognak az etnikai arányosságok az ügyvédi kamarákba való bevezetéséért és az 1918 december elseje óta történt ügyvédfelvételek revíziójáért. A jobboldali ügyvédek a kamara vezetőségének lemondását a maguk győzelmeként könyveleik el.

Görögországban felfüggesztették az ostromállapotot

Athén, október 29. (Rador.) A kormányválság alkalmával kihirdetett ostromállapotot az egész országban felfüggesztették.

Egyidejű jelenés szerint a minisztertanács törvényjavaslatot fogadott el, amely a rendszer védelmére vonatkozik. A javaslat igen szigorú intézkedéseket tartalmaz azok ellen, akik írott vagy szóbeli propagandával követelik a rendszer módosítását. A politikai körök felügyeletét szigorúan büntetik. Teljes mértékben megtiltják a nemzetvédelemre vonatkozó hírek közlését és terjesztését.

— Kímélték az olasz-magyar gazdasági kapcsolatokat. Budapestről jelentik: Az olasz-magyar áruforgalmi vegyes bizottság Budapesten tartja ülését. A kapcsolatokat kíméltetéséről tárgyalnak. Az olasz-magyar viszonyban ez év folyamán Magyarország exportjában az előző év eredményeihez képest 67 százalékos emelkedés állott elő s a kivitel az év első kilenc hónapja során 39 millió pengő értékű volt.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó B. T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 18
Telefon: 9-77.

CENZURAT

Közzététel
No. 224712

A náciak és a szocializmus

Schacht d...
ismét beszéd...
Ez a beszéd...
bőzik, hogy...
fiu költői m...
— a szabadság...
Meg kell...
meglehetősen...
fantáziája...
dásznak neve...
A náci-par...
nak irányító...
tást kockázt...
lista uralom...
szabadság...
Miután ezt...
tette Schach...
dani „mar...
okairól is m...
marxizmus a...
a szabadság...
Schacht dr...
lizise és me...
oij kőnyűi...
Bölcsesség...
nékülözök s...
kategóriába...
— enyhe sz...
Schacht tu...
cializmus há...
misk és ha...
Hiszen ma...
hogy Német...
s grágasága...
lele elegendő...
rus idők ké...
ban álló, „m...
al szocializ...
pa adicsomá...
pingrából é...
Ez az egy...
igazi hívója...
Nézik a...
Schacht d...
szabadság...
Néhány elsz...
badságot ah...
legelvudat...
Gübbels és...
dők legelme...
sához...
Valóban: a...
SA-legényne...
hogy az elle...
feleket hol...
ba hurokják...
menyiszabás...
a legérték...
kon egész...
A náciak...
szabadsága...
szolgálat...
szes best...
badsága...
Ami pedig...
omlását illet...
ber tudja E...
sorban nem...
sodorsban...
omlását...
— ami sem...
mint a mérs...
gyengőség...
éppen a hí...
az uralom...
ményt teljes...
demokratiz...
esak azokra...
respektálják...
Igy néz k...
közgazdaság...
létező kenyé...

Schacht tu...
cializmus há...
misk és ha...

Hiszen ma...
hogy Német...
s grágasága...
lele elegendő...
rus idők ké...
ban álló, „m...

al szocializ...
pa adicsomá...
pingrából é...

Ez az egy...
igazi hívója...
Nézik a...
Schacht d...

Schacht d...
szabadság...
Néhány elsz...
badságot ah...

legelvudat...
Gübbels és...
dők legelme...
sához...

Valóban: a...
SA-legényne...
hogy az elle...
feleket hol...

ba hurokják...
menyiszabás...
a legérték...
kon egész...

A náciak...
szabadsága...
szolgálat...
szes best...

badsága...
Ami pedig...
omlását illet...
ber tudja E...

sorban nem...
sodorsban...
omlását...
— ami sem...

mint a mérs...
gyengőség...
éppen a hí...
az uralom...

ményt teljes...
demokratiz...
esak azokra...
respektálják...

Igy néz k...
közgazdaság...
létező kenyé...

Hodzsza...
szlo

Prága, o...
lypetr jele...
társasági a...
megüresede...
ja megvála...
Petra ma b...
elnöknek és...
legi földmü...
lani.Hodzsza